# Melioracje wodne

**USTAWA**
**z dnia 31 stycznia 1980 r.**

**o ochronie i kształtowaniu środowiska**

(Dz.U.1980 nr 3 poz. 6)

Opracowano na podstawie tj. Dz.U. z 1994 r. Nr 49, poz. 196, z 1995 r. Nr 90, poz. 446, z 1996 r. Nr 106, poz. 496, Nr 132, poz. 622, z 1997 r. Nr 88, poz. 553, Nr 96, poz. 592, Nr 121, poz. 770, Nr 133, poz. 885 1998 N 106 poz. 668, z ;99r Nr 101, poz. 1178, z 2000 r. Nr 12, poz. 136, Nr 48, poz. 550, Nr 62, poz. 718, Nr 109, poz.1157, z 2001 r. Nr 38, poz. 452, Nr 45, poz. 497, Nr 63, poz. 634, 73, poz. 764, Nr 76, poz. 811.
Obw. Prezesa TK (Dz.U. z 1997 r. Nr 46, poz. 296)

Rzeczpospolita Polska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju, oznaczającą dążenie do: - zachowania możliwości odtwarzania się zasobów naturalnych - racjonalnego użytkowania zasobów nieodnawialnych i zastępowania ich substytutami, - ograniczania uciążliwości dla środowiska i nieprzekraczania granic wyznaczonych jego odpornością, - zachowania różnorodności biologicznej - zapewnienia obywatelom bezpieczeństwa ekologicznego, - tworzenia podmiotom gospodarczym warunków do uczciwej konkurencji w dostępie do ograniczonych zasobów i możliwości odprowadzania zanieczyszczeń, zapewnia ochronę i racjonalne kształtowanie środowiska stanowiącego dobro ogólnonarodowe oraz tworzy warunki sprzyjające urzeczywistnianiu prawa obywateli do równoprawnego korzystania z wartości środowiska.
Kierując się powyższym, uznaje się za niezbędne: - ustanowienie środków prawnych zapewniających użytkowanie środowiska zgodnie z interesem publicznym, - określenie obowiązków organów państwowych, samorządowych, podmiotów gospodarczych i innych jednostek organizacyjnych, a także organizacji społecznych i zawodowych, - ochronę środowiska przez każdego obywatela oraz rozwijanie świadomości społecznej w celu powszechnego wypełniania tego obowiązku, i w związku z tym stanowi się, co następuje:

## Dział I
## Przepisy ogólne

### Rozdział 1
### Zasady ogólne

**Art. 1.**
1. Ustawa określa zasady ochrony i racjonalnego kształtowania środowiska, zmierzające do zapewnienia współczesnemu i przyszłym pokoleniom korzystnych
warunków życia oraz realizacji prawa do korzystania z zasobów środowiska i zachowania jego wartości.
2. Środowiskiem w rozumieniu ustawy jest ogół elementów przyrodniczych, w szczególności powierzchnia ziemi łącznie z glebą, kopaliny, wody, powietrze, świat roślinny i zwierzęcy, a także krajobraz i klimat, znajdujących się zarówno w stanie naturalnym, jak też przekształconych w wyniku działalności człowieka.

**Art. 2.**
1. Ochrona środowiska polega na działaniu lub zaniechaniu umożliwiającym zachowanie bądź przywrócenie równowagi przyrodniczej koniecznej do osiągnięcia celu, o którym mowa w art. 1 ust. 1. Ochrona ta wyraża się w szczególności w:
1) racjonalnym kształtowaniu środowiska i gospodarowaniu zasobami przyrodniczymi zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju,
2) przeciwdziałaniu lub zapobieganiu szkodliwym wpływom na środowisko powoduj ącym jego zniszczenie, zanieczyszczenie, zmiany cech fizycznych lub charakteru elementów przyrodniczych,
3) przywracaniu do stanu właściwego elementów przyrodniczych.
2. Racjonalne gospodarowanie zasobami przyrodniczymi środowiska polega w szczególności na:
1) korzystaniu z zasobów tylko w zakresie uzasadnionym interesem społecznym, przy ocenie którego uwzględnia się, obok wskazań długookresowego, kompleksowego rachunku ekonomicznego, także inne niż gospodarcze znaczenie tych zasobów dla równowagi przyrodniczej i dla wamnków życia ludzi,
2) zapewnieniu pierwszeństwa przedsięwzięciom umożliwiającym oszczędne wykorzystanie zasobów, zwłaszcza w drodze powtórnego lub wielokrotnego ich wykorzystywania w procesach gospodarczych,
3) niepogarszaniu stanu środowiska.

**Art. 3.**
Ilekroć w ustawie jest mowa o:
1) równowadze przyrodniczej - rozumie się przez to stan, w którym istnieje równowaga we wzajemnym oddziaływaniu na określonym obszarze - człowieka, składników przyrody żywej i układu warunków siedliskowych tworzonych przez składniki przyrody nieożywionej,
2) zasobach przyrodniczych środowiska - rozumie się przez to zasoby elementów przyrodniczych, o których mowa w art. 1 ust. 2,
3) kształtowaniu środowiska - rozumie się przez to oddziaływanie na środowisko, mające na celu uzyskanie zamierzonych efektów społecznych lub gospodarczych, z równoczesnym zachowaniem równowagi przyrodniczej, a zwłaszcza warunków do odnawiania się zasobów,
3a) zrównoważonym rozwoju - rozumie się przez to taki rozwój społeczno - gospodarczy, w którym w celu równoważenia szans dostępu do środowiska poszczególnych społeczeństw lub ich obywateli - zarówno współczesnego, jak i przyszłych pokoleń - następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych,
4) ściekach - rozumie się przez to substancje ciekłe, które wprowadzane bezpośrednio lub za pośrednictwem urządzeń kanalizacyjnych do wód albo do ziemi mogą je zanieczyszczać, zmieniać ich stan fizyczny, chemiczny lub biologiczny albo działać niszcząco na świat roślinny lub zwierzęcy,
4a) odpadach - rozumie się przez to odpady określone przepisami o odpadach,
4b) substancjach niebezpiecznych - rozumie się przez to substancje, ich składniki, mieszaniny lub preparaty, które ze względu na swoje właściwości chemiczne, fizyczne, biologiczne lub toksyczne mogą w przypadku nieprawidłowego obchodzenia się z nimi spowodować śmierć, rozstrój zdrowia lub uszkodzenie ciała ludzkiego albo zniszczenie lub uszkodzenie dóbr materialnych lub elementów środowiska, w tym organizmów żywych,
4c) instalacjach mogących spowodować nadzwyczajne zagrożenia środowiska - rozumie się przez to instalacje zlokalizowane w obiektach lub miejscach stałych (instalacje stacjonarne), które służą do produkcji, przetwarzania, sprzedawania, gromadzenia, przesyłania bądź wykorzystywania lub usuwania substancji niebezpiecznych w takiej formie i ilości, że stwarza to ryzyko poważnych awarii lub katastrof z udziałem tych substancji,
4d) raporcie bezpieczeństwa - rozumie się przez to dokument zawierający charakterystykę jakościową i informacje o ilości substancji niebezpiecznych składowanych w zakładzie, wykorzystywanych lub uzyskiwanych w procesie produkcji, oraz plan operacyjno-ratowniczy podejmowanych na własnym terenie działań na wypadek nadzwyczajnych zagrożeń,
4e) czystszej produkcji - rozumie się przez to sposób organizacji, techniki i technologie oraz metody produkcji, które uwzględniają konieczność zapobiegania zagrożeniu lub ograniczania zagrożenia dla zdrowia ludzkiego i środowiska w procesach produkcyjnych oraz we wszystkich fazach istnienia gotowego produktu, w tym także po utracie jego cech użytkowych,
6) uciążliwościach dla środowiska - rozumie się przez to zjawiska fizyczne lub stany utrudniające życie albo dokuczliwe dla otaczającego środowiska, a zwłaszcza hałas, wibracje, zanieczyszczenie powietrza i zanieczyszczenie odpadami; przez szkodliwe uciążliwości dla środowiska rozumie się wymienione zjawiska lub stany o natężeniu utrudniającym życie albo dokuczliwe dla środowiska w stopniu powodującym zagrożenie zdrowia ludzi, uszkodzenie albo zniszczenie środowiska,
7) walorach krajobrazowych środowiska - rozumie się przez to wartości ekologiczne, estetyczne, widokowe i kulturowe terenu i związanych z nim elementów przyrodniczych, ukształtowanych przez siły przyrody lub w wyniku działalności człowieka,
7a) obszarze szczególnej ochrony środowiska - rozumie się przez to tereny, skreślone których specyficzne cechy, właściwości lub walory poszczególnych elementów środowiska wymagają specjalnych zabiegów technicznych, organizacyjnych lub innych w celu zapewnienia wszystkim użytkownikom możliwości korzystania z tych zasobów zgodnie z ich przeznaczeniem,
8) jednostkach organizacyjnych - rozumie się przez to przedsiębiorców w rozumieniu przepisów - Prawo działalności gospodarczej oraz jednostki organizacyjne nieprowadzące działalności gospodarczej, a także osoby prowadzące działalność wytwórczą w rolnictwie w zakresie upraw rolnych oraz chowu i hodowli zwierząt, ogrodnictwa, warzywnictwa, leśnictwa i rybactwa śródlądowego oraz osoby wykonujące zawód medyczny w ramach indywidualnej praktyki lub indywidualnej specjalistycznej praktyki,
8a) tytule prawnym - rozumie się przez to prawo własności, użytkowania wieczystego, zarządu, użytkowania oraz inne prawa wynikające z umów cywilnoprawnych,
9) ministrze - rozumie się przez to również kierownika urzędu centralnego,
10) przepisach o ochronie środowiska - rozumie się przez to także inne przepisy regulujące sprawy ochrony środowiska lub jego elementów przyrodniczych,

13) decyzji - rozumie się przez to decyzję administracyjną,
14) ustawie - rozumie się przez to ustawę o ochronie i kształtowaniu środowiska,
15) zieleni miejskiej - rozumie się przez to zespoły roślinności spełniające cele wypoczynkowe, zdrowotne i estetyczne, a w szczególności: parki, zieleńce, zieleń na placach, ulicach, zieleń izolacyjną i pracownicze ogrody działkowe,
16) opracowaniu ekofizjograficznym - rozumie się przez to dokumentację sporządzaną dla potrzeb planów zagospodarowania przestrzennego, charakteryzującą poszczególne elementy przyrodnicze środowiska na obszarze objętym planem i ich wzajemne powiązania.

pkt 5 i 5a w art. 3  skreślone pkt 11 i l2 w art. 3 skreślone

**Art. 3a.**
1. Na obszarach szczególnej ochrony środowiska obowiązują specjalne warunki gospodarczego korzystania ze środowiska i wprowadzania w nim zmian oraz szczególnego korzystania z wód i urządzeń wodnych.
2. Do obszarów szczególnej ochrony środowiska zalicza się tereny, na których występują uciążliwości lub szkodliwe uciążliwości dla środowiska, obszary zdegradowane przez przemysł, rolnictwo lub inny rodzaj działalności albo siły przyrody, tereny eksploatacji złóż kopalin, obszary o cennych walorach przyrodniczych lub krajobrazowych, tereny uzdrowisk oraz obszary związane z zaopatrzeniem w wodę.

**Art. 4**
Z zasobów przyrodniczych środowiska, służących zaspokojeniu potrzeb społeczno-  gospodarczych, można korzystać wyłącznie w zakresie ustalonym w narodowych  planach sołeczno-gosodarczych i w planach zagospodarowania przestrzennego , poz. oraz przepisach o ochronie środowiska.

art. 4 - narodowe plany społeczno- gospodarcze zostały zniesione (Dz.U. z 1990 r. Nr 87 poz. 505)

**Art. 5.**
1. Zrównoważony rozwój i ochrona środowiska stanowią istotny element polityki społeczno-gospodarczej oraz polityki zagospodarowania przestrzennego państwa.
Zasada zrównoważonego rozwoju i ochrona środowiska stanowią podstawę do sporządzania i aktualizacji: koncepcji polityki zagospodarowania przestrzennego kraju, studiów zagospodarowania przestrzennego województw, studiów uwarunkowań i kiemnków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Zadania związane z realizacją zasady zrównoważonego rozwoju i ochroną środowiska są uwzględniane w aktach normatywnych, a także w działalności organów państwowych, jednostek organizacyjnych i organizacji społecznych.
2. W dokumentach i planach, o których mowa w ust. 1, w szczególności:
1) określa się przedsięwzięcia niezbędne do zapobiegania powstawaniu zanieczyszczeń i odpadów oraz do zapewnienia ochrony środowiska lub przywrócenia go do stanu właściwego,
2) ustala się warunki podejmowania i prowadzenia działalności gospodarczej, umożliwiające uzyskanie optymalnych efektów w zakresie ochrony środowiska, oraz zapewnia niezbędne środki na ten cel,
3) wykorzystuje się osiągnięcia nauki i techniki, zmniejszające zagrożenie środowiska.

**Art. 6.**
1. Przy ustalaniu w planach zagospodarowania przestrzennego kierunków rozwoju kraju, województw, miast oraz gmin należy uwzględniać potrzeby ochrony środowiska i zasadę zrównoważonego rozwoju.
2. W studium i miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zapewnia się wamnki utrzymania równowagi przyrodniczej, racjonalną gospodarkę zasobami przyrodniczymi środowiska i ochronę walorów krajobrazowych oraz warunków klimatycznych. Przeznaczenie i sposoby zagospodarowania terenów powinny w największym stopniu zapewniać zachowanie ich walorów naturalnych.
3. W studium i miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, przy przeznaczani terenów na poszczególne cele oraz określaniu zadań związanych z ich zagospodarowaniem, w stmkturze wykorzystania terenów ustala się proporcje pozwalające na zachowanie lub przywracanie na nich równowagi przyrodniczej i prawidłowych warunków życia.
4. W studium i miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego w szczególności: 1) ustala się programy racjonalnego wykorzystania powierzchni ziemi i racjonalneg gospodarowania zasobami gleby,
2) zapewnia się kompleksowe rozwiązywanie problemów zabudowy miast i
wsi, ze szczególnym uwzględnieniem gospodarki wodnej, odprowadzania ścieków, składowania i unieszkodliwiania odpadów, urządzania i kształtowania terenów zieleni,
3) zapewnia się ochronę walorów krajobrazowych środowiska i warunków klimatycznych,
4) uwzględnia się potrzeby ochrony powietrza, ochrony przed hałasem i wibracjami oraz przed promieniowaniem szkodliwym dla ludzi i środowiska, a także potrzeby ochrony powierzchni ziemi na terenach eksploatacji złóż kopalin,
5) uwzględnia się potrzeby ochrony wód przed zanieczyszczeniami powstającym w związku z prowadzeniem gospodarki rolnej.

4a. Wymagania, o których mowa w ust. 1-4, określa się na podstawie opracowań ekofizjograficznych, stosownie do rodzaju planu, cech poszczególnych elementów przyrodniczych środowiska i ich wzajemnych powiązań.
5. W studium i miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego określa się także sposób zagospodarowania obszarów

objętych szkodliwym oddziaływaniem na środowisko powodowanym działalnością gospodarczą, jeżeli oddziaływanie to nie może być wyeliminowane albo skutecznie ograniczone przez zastosowanie odpowiednich środków technicznych, zmianę technologii łub wyznaczenie obszarów ograniczonego użytkowania.
6. Minister właściwy do spraw środowiska, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw gospodarki przestrzennej i mieszkaniowej, określi, w drodze rozporządzenia, rodzaje i zakres opracowań ekofizjograficznych, o których mowa w ust. 4a.

**Art. 7.**
1. Rozstrzygnięcia organów administracji rządowej i organów jednostek samorządu terytorialnego nie mogą namszać wymagań ochrony środowiska, a w szczególności ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dotyczących ochrony środowiska.
2. Decyzja administracyjna sprzeczna z przepisem ust. 1 jest nieważna.

**Art. 8.**
1. Rzeczpospolita Polska rozwija współpracę międzynarodową w sprawach ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju.
2. Zawierane przez Rzeczpospolitą Polską umowy międzynarodowe powinny uwzględniać potrzeby ochrony środowiska i zasadę zrównoważonego rozwoju.

**Rozdział 2**
**Tworzenie warunków ochrony środowiska**

**Art. 9.**
W toku realizacji zadań ochrony środowiska stosuje się, wynikające z aktualnego stanu wiedzy, środki i metody zapewniające maksymalną skuteczność ochrony, określone po rozpoznaniu czynników szkodliwych dla środowiska i stopnia ich szkodliwości.

**Art. 10.**
1. Szkoły wyższe, placówki naukowe, instytuty naukowo-badawcze oraz jednostki organizacyjne prowadzące działalność naukowo-badawczą uczestniczą w tworzeniu warunków ochrony środowiska w szczególności przez prowadzenie badań naukowych w ścisłym związku z potrzebami ochrony środowiska, podejmowanie badań i doświadczeń dotyczących technologii produkcji i wyrobów przemysłowych nie szkodzących środowisku, współdziałanie w rozwoju postępu technicznego, z uwzględnieniem potrzeb środowiska, popularyzację krajowych i zagranicznych zdobyczy nauki i techniki w dziedzinie ochrony środowiska oraz ich praktycznego zastosowania.
2. Organy i instytucje koordynujące oraz kierujące działalnością naukową i naukowo-badawczą, a także szkoły wyższe, placówki naukowe i naukowo-badawcze, obejmujące swym zakresem działania dziedziny nauki lub dyscypliny naukowe wiążące się z zagadnieniami ochrony środowiska, są obowiązane uwzględniać w ustalanych programach oraz w swej działalności badania dotyczące tych zagadnień i badania te rozwijać.

**Art. 11.**
1. Szkoły wszystkich stopni są obowiązane uwzględniać problematykę ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju w działalności dydaktyczno- wychowawczej, obejmując ją programami nauczania.
2. Obowiązek, o którym mowa w ust. 1, dotyczy również jednostek prowadzących kursy mające na celu podnoszenie kwalifikacji pracowników.

**Art. 12.**
Środki masowego przekazu są obowiązane kształtować właściwy stosunek społeczeństwa do ochrony środowiska oraz popularyzować zasady tej ochrony w publikacjach i audycjach.

**Dział II**
**Podstawowe kierunki ochrony środowiska**

**Rozdział 1**
**Ochrona powierzchni ziemi oraz kopalin**

**Art. 13.**
1. Powierzchnia ziemi łącznie z glebą i rzeźbą terenu podlega ochronie, polegającej w szczególności na zapobieganiu i przeciwdziałaniu ich niekorzystnym zmianom, a w razie uszkodzenia lub zniszczenia - na przywróceniu do właściwego stanu.
2. Części powierzchni ziemi oraz rzeźba terenu, których ochrona leży w interesie społecznym ze względów naukowych,

estetycznych, historyczno-pamiątkowych lub innych, podlegają ochronie przewidzianej w przepisach o ochronie przyrody.
3. Jednostki organizacyjne i osoby fizyczne są obowiązane racjonalnie gospodarować zasobami gleby, zapewniać ochronę jej wartości produkcyjnych i innych niezbędnych do zachowania równowagi przyrodniczej.
4. Grunty rolne wysokiej jakości i grunty leśne nie mogą być przeznaczone na cele nierolnicze i nieleśne, w tym także na cele inwestycyjne.
5. Odstępstwa od zasad określonych w ust. 4 są dopuszczalne jedynie w wypadkach wyjątkowo uzasadnionych, gdy zezwalają na to przepisy szczególne.
6. Szczegółowe zasady ochrony zasobów gruntów rolnych i leśnych oraz rekultywacji gruntów określają przepisy szczególne.

**Art. 14.**
Przy zmianie przeznaczenia gruntów rolnych, leśnych i innych uprawnych, zadrzewionych lub zakrzewionych uwzględnia się, oprócz wskazań długookresowego, kompleksowego rachunku ekonomicznego, także inne niż gospodarcze znaczenie gruntów w utrzymaniu równowagi przyrodniczej i kształtowaniu warunków życia.

**Art. 15.**
1. Jednostki organizacyjne i osoby fizyczne użytkujące grunty są obowiązane zapewnić ochronę gleby przed erozją, niszczeniem mechanicznym oraz zanieczyszczeniem substancjami szkodliwymi, a jeśli prowadzą działalność związaną z użytkowaniem rolniczym lub leśnym - są obowiązane stosować właściwe metody uprawy, w szczególności płodozmiany i nawożenie organiczne niezbędne do zachowania lub stworzenia właściwych warunków rozwoju organizmów i stosunków wodnych w glebie.
2. Jednostki organizacyjne i osoby fizyczne prowadzące działalność nie związaną z użytkowaniem rolniczym lub leśnym gruntów są obowiązane wykonywać tę działalność w sposób chroniący glebę przed zanieczyszczeniem substancjami szkodliwymi.
3. Jednostki organizacyjne i osoby fizyczne prowadzące działalność związaną z rolniczym lub leśnym użytkowaniem gmntów stosują środki chemiczne i biologiczne, wprowadzane bezpośrednio lub pośrednio do gleby, w ilościach i w sposób nie naruszający równowagi przyrodniczej, a zwłaszcza nie powodujący szkodliwego zanieczyszczenia gleby lub wody, niszczenia zwierząt, roślin i ekosystemów albo pogorszenia warunków ich życia lub hodowli.
4. Minister właściwy do spraw środowiska w porozumieniu z Ministrem Zdrowia i Opieki Społecznej oraz Ministrem Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej określi, w drodze rozporządzenia, sposób, zakres i warunki stosowania środków ochrony roślin w leśnym użytkowaniu gruntów.
5. Minister właściwy do spraw środowiska w drodze rozporządzenia określi szczegółowe zasady ochrony powierzchni ziemi.

**Art. 16.**
1. Złoża kopalin podlegają ochronie polegającej na racjonalnym gospodarowaniu ich zasobami oraz kompleksowym wykorzystaniu kopalin, w tym również kopalin towarzyszących.
2. W studium zagospodarowania przestrzennego województwa oraz studium uwarunkowań i kiemnków zagospodarowania przestrzennego gminy uwzględnia się obszary występowania złóż kopalin oraz obecne i przyszłe potrzeby eksploatacji tych złóż.

**Art. 17.**
1. Eksploatację złoża kopaliny prowadzi się w sposób gospodarczo uzasadniony oraz przy zastosowaniu środków ograniczających szkody w środowisku i przy zapewnieniu racjonalnego wydobycia i zagospodarowania kopalin.
2. Jednostki organizacyjne oraz osoby fizyczne podejmujące eksploatację złóż kopaliny lub prowadzące tę eksploatację są obowiązane przedsiębrać środki niezbędne do ochrony zasobów złoża, jak również do ochrony powierzchni ziemi oraz wód powierzchniowych i podziemnych, sukcesywnie prowadzić rekultywację terenów poeksploatacyjnych oraz przywracać do właściwego stanu inne elementy przyrodnicze środowiska.
3. Zasady gospodarowania złożem kopaliny i związanej z eksploatacją złoża ochrony środowiska określają przepisy szczególne.

**Rozdział 2**
**Ochrona wód oraz środowiska morskiego**

**Art. 18.**
Wody śródlądowe powierzchniowe i podziemne oraz środowisko morskie podlegają ochronie polegającej na racjonalnym gospodarowaniu ich zasobami, zapobieganiu lub przeciwdziałaniu naruszania równowagi przyrodniczej i wywoływania w wodach zmian powodujących ich nieprzydatność dla ludzi, dla świata roślinnego lub zwierzęcego albo dla gospodarki narodowej.

**Art. 19.**
Jeżeli zamierzone korzystanie z wód śródlądowych lub wód tworzących środowisko morskie może spowodować znaczne przekształcenie środowiska, jednostka organizacyjna podejmująca działalność inwestycyjną lub eksploatacyjną jest

obowiązana opracować program przedsięwzięć i zadań niezbędnych do nowego ukształtowania środowiska zapewniaj ącego równowagę przyrodniczą. Działalność zmierzająca do nowego ukształtowania środowiska stanowi część składową przedsięwzięcia związanego z korzystaniem z wód.

**Art. 20.**
1. Przy przygotowywaniu i wykonywaniu robót polegających na regulacji wód oraz budowie wałów przeciwpowodziowych uwzględnia się potrzebę zachowania dolin rzecznych oraz obszarów zalewowych w stanie równowagi przyrodniczej i utrzymania różnorodności biologicznej.
2. Przy przygotowywaniu i wykonywaniu robót melioracyjnych, odwodnień budowlanych oraz innych robót ziemnych zmieniających stosunki wodne jednostki organizacyjne i osoby fizyczne są obowiązane stosować środki zapewniające zachowanie równowagi przyrodniczej i różnorodności biologicznej, w tym zwłaszcza odpowiednich stosunków wodnych w glebie.
3. Wojewoda, w drodze decyzji, ustała warunki prowadzenia robót, o których mowa w ust. 1 i2.

**Art. 21.**
Wody podziemne i obszary ich zasilania podlegają szczególnej ochronie, polegającej zwłaszcza na niedopuszczeniu do zanieczyszczania wód oraz zapobieganiu i przeciwdziałaniu szkodliwym wpływom na obszary ich zasilania.

**art. 22 skreślony**

**Art. 23.**
1. Rada powiatu w drodze uchwały ograniczy lub zakaże używania jednostek pływających lub niektórych ich rodzajów na określonych ciekach lub zbiornikach wodnych, jeżeli jest to konieczne do utrzymania środowiska we właściwym stanie. la. Na wodach żeglownych ograniczenia lub zakazy, o których mowa w ust. 1, wprowadza, w drodze rozporządzenia, minister właściwy do spraw środowiska w porozumieniu z Ministrem Transportu i Gospodarki Morskiej.
2. Przepis ust. 1 i ust. la nie dotyczy używania jednostek pływających związanych z utrzymaniem cieków lub zbiorników wodnych.

**Art. 24.**
Szczegółowe zasady gospodarki wodnej i ochrony wód, a także zasady ochrony środowiska morskiego oraz organy administracji państwowej właściwe w sprawach tej ochrony określają przepisy szczególne.

**Rozdział 3**
**Ochrona powietrza**

**Art. 25.**
Ochrona powietrza polega na zapobieganiu powstawaniu, na ograniczaniu lub na eliminowaniu wprowadzanych do powietrza substancji zanieczyszczających w celu zmniejszenia stężeń do dopuszczalnego poziomu lub utrzymania ich na poziomie nie przekraczającym obowiązujących wielkości dopuszczalnych stężeń substancji.

**Art. 26.**
Zanieczyszczeniem powietrza jest wprowadzanie do powietrza substancji stałych, ciekłych lub gazowych w ilościach, które mogą ujemnie wpłynąć na zdrowie człowieka, klimat, przyrodę żywą, glebę, wodę lub spowodować inne szkody w środowisku.

**Art. 27.**
Jednostki organizacyjne są obowiązane stosować metody, technologie i środki techniczne chroniące powietrze przed zanieczyszczeniem.

**Art. 27a.**
Użytkownicy silników spalinowych są obowiązani do utrzymania tych silników w stanie technicznym zabezpieczającym powietrze przed zanieczyszczeniem ponad wielkości określone w odrębnych przepisach.

**Art. 28.**
1. Przy podejmowaniu przedsięwzięć, z którymi związane jest wprowadzanie do powietrza substancji zanieczyszczających, uwzględnia się aktualny stan zanieczyszczenia powietrza na danym obszarze, określany przez właściwego woj ewódzkiego inspektora ochrony środowiska.
2. Na obszarze, na którym nastąpiło przekroczenie dopuszczalnych stężeń substancji zanieczyszczających, starosta,

wykonujący zadanie z zakresu administracji rządowej może, w drodze decyzji, nałożyć na jednostkę organizacyjną prowadzącą działalność powoduj ącą wprowadzanie substancji zanieczyszczających obowiązek prowadzenia pomiarów stężeń tych substancji w powietrzu.
3. Organem właściwym do wydania decyzji, o której mowa w ust. 2, jest wojewoda, gdy dotyczy ona przedsięwzięcia mogącego znacząco oddziaływać na środowisko, o którym mowa w art. 30 ust. 1 pkt 1 ustawy o dostępie do informacji o środowisku i jego ochronie oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

**Art. 29.**
1. Minister właściwy do spraw środowiska w porozumieniu z Ministrem Zdrowia i Opieki Społecznej określi, w drodze rozporządzenia, listy substancji zanieczyszczających, dopuszczalne wartości stężeń tych substancji w powietrzu oraz zakres, warunki ich dotrzymywania, obszar, na którym mają obowiązywać, a także czas ich obowiązywania.
2. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, dopuszczalne do wprowadzania do powietrza ilości i rodzaje substancji zanieczyszczających z procesów technologicznych i operacji technicznych, warunki uznawania dopuszczalnych ilości i rodzajów substancji zanieczyszczających za dotrzymane, czas obowiązywania tych ustaleń, postępowanie w przypadku zakłóceń w procesach technologicznych i operacjach technicznych lub pracy urządzeń ochronnych, warunki prowadzenia tych procesów i operacji oraz konieczne ze względu na wymagania ochrony środowiska urządzenia techniczne, a także przypadki, w których jest niezbędne prowadzenie pomiarów stężeń substancji zanieczyszczających w gazach odlotowych i zakres tych pomiarów.
3. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady ustalania dopuszczalnych do wprowadzania do powietrza rodzajów i ilości substancji zanieczyszczających oraz wymagania, jakim powinna odpowiadać dokumentacja niezbędna do wydania decyzji, o której mowa w art. 30 ust. 1.
4. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, dopuszczalne wielkości i rodzaje substancji zanieczyszczających wytwarzanych przez silniki spalinowe, czas obowiązywania tych ustaleń oraz konieczne ze względu na ochronę środowiska urządzenia techniczne wymagane w układach tych silników.
5. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, metody obliczania stanu zanieczyszczenia powietrza dla źródeł istniejących i projektowanych.

**Art. 30.**
1. Jednostka organizacyjna wprowadzająca do powietrza substancje zanieczyszczające jest obowiązana, z zastrzeżeniem ust. 4, posiadać decyzję ustalającą rodzaje i ilości substancji zanieczyszczających dopuszczonych do wprowadzania do powietrza.
2. Organem właściwym do wydania decyzji, o której mowa w ust. 1, jest starosta, wykonujący zadanie z zakresu administracji rządowej, z zastrzeżeniem ust. 2a, któremu jednostka organizacyjna przedstawia dokumentację odpowiadającą wymaganiom określonym w przepisach wydanych na podstawie art. 29 ust. 3.
Decyzją tą mogą być nałożone dodatkowe obowiązki wynikające z potrzeb ochrony powietrza przed zanieczyszczeniem. Kopię decyzji starosta przekazuje właściwemu wojewodzie.
2a. Organem właściwym do wydania decyzji, o której mowa w ust. 1, jest wojewoda, gdy dotyczy ona przedsięwzięcia mogącego znacząco oddziaływać na środowisko, o którym mowa w art. 30 ust. 1 pkt 1 ustawy o dostępie do informacji o środowisku i jego ochronie oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.
3. Organ właściwy do wydania decyzji ustalającej rodzaje i ilości substancji zanieczyszczających dopuszczonych do wprowadzenia do powietrza może także nałożyć na jednostkę organizacyjną obowiązki wynikające z potrzeb ochrony powietrza w drodze odrębnej decyzji.

4. Obowiązek, o którym mowa w ust. 1, nie dotyczy jednostek organizacyjnych skreślone wprowadzających do powietrza substancje zanieczyszczające powstałe w wyniku parowania paliw przy przeładunku oraz substancje zanieczyszczające powstające w procesach spalania:
1) w silnikach spalinowych,
2) w źródłach o łącznej wydajności cieplnej: - do 0,5 MWt opalanych węglem kamiennym lub olejem, - do 1 MWt opalanych koksem, drewnem, słomą lub gazem.
5. Do jednostek organizacyjnych, o których mowa w ust. 4, przepis ust. 3 stosuje się odpowiednio.
6. Decyzja ostateczna, o której mowa w ust. 1, może być uchylona lub zmieniona przez organ, który ją wydał, w razie:
1) zmiany ilości, rodzaju łub warunków odprowadzania substancji zanieczyszczających,
2) zmiany norm i przepisów dotyczących ochrony powietrza,
3) powstania nowych źródeł zanieczyszczeń powietrza.
7. Uchylenie lub zmiana decyzji z przyczyn określonych w ust. 6 pkt 3 może nastąpić za odszkodowaniem.
8. Jednostka organizacyjna, która uzyskuje korzyści w związku z uchyleniem lub zmianą decyzji z przyczyn określonych w ust. 6 pkt 3, uczestniczy w pokrywaniu kosztów odszkodowania stosownie do uzyskanych korzyści.

ust. 9 i 10 w art. 30 skreślone

**Art. 31.**
1. W razie namszenia przez jednostkę organizacyjną ustaleń decyzji, o której mowa w art. 30 ust. 1-3 i 5, wojewódzki inspektor ochrony środowiska działający w porozumieniu odpowiednio z wojewodą lub starostą, niezależnie od zastosowani innych środków przewidzianych prawem, może wydać decyzję o wstrzymani działalności powoduj ącej namszenie.

2. W wypadkach określonych w ust. 1, na wniosek zainteresowanego, organ wymienion w tym przepisie może ustalić termin do usunięcia naruszenia, a w razie nieusunięcia go w tym terminie - wstrzyma działalność powoduj ącą naruszenie.

**Art. 31a.**
Wojewoda może, w drodze rozporządzenia, w celu ograniczenia zagrożenia dla zdrowia lub życia ludzi, zapobieżenia zniszczeniu środowiska łub zabytków, określić dla terenu województwa lub jego części jakość albo rodzaje paliw dopuszczonych do stosowania przez jednostki organizacyjne, o których mowa w art. 30 ust. 4, oraz przez osoby fizyczne, a także sposób realizacji i kontroli tego obowiązku.

**Art. 32.**
1. Wojewoda, na wspólny wniosek wojewódzkiego inspektora sanitarnego i woj ewódzkiego inspektora ochrony środowiska w porozumieniu z właściwymi starostami, może określić, w drodze rozporządzenia, alarmowe poziomy stężeń zanieczyszczeń dla terenu województwa lub jego części oraz określić zakres działań zmierzających do ograniczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza, a w szczególności:
1) tryb i sposób ogłaszania stanów alarmowych,
2) listę jednostek organizacyjnych obowiązanych do ograniczenia łub zakazu emisji,
3) tryb uzgadniania sposobu i zakresu ograniczenia emisji,
4) sposób organizacji i ograniczeń lub zakazu mchu pojazdów, maszyn i urządzeń napędzanych silnikami spalinowymi na obszarze, na którym ogłoszono stan alarmowy,
5) postępowanie organów, instytucji i jednostek organizacyjnych oraz zachowanie się obywateli w razie ogłoszenia stanu alarmowego.
2. Wojewoda, w przypadku stwierdzenia przekroczenia alarmowych poziomów stężeń na podstawie udostępnionych przez wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska wyników badań i obserwacji oraz ocen i prognoz stanu środowiska, ogłasza stan alarmowy w sposób określony w rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 1.
3. Wojewoda może ogłosić stan alarmowy, o którym mowa w ust. 1, w przypadku, gdy z przeprowadzonych analiz i prognoz wynika, że występująca sytuacja może doprowadzić do osiągnięcia lub przekroczenia określonych w rozporządzeniu wojewody alarmowych poziomów stężeń.
4. W przypadkach, o których mowa w ust. 2 i ust. 3, wojewoda informuje o obowiązkach wynikających z tego stanu w lokalnych środkach masowego przekazu.
5. O wprowadzeniu stanu alarmowego wojewoda powiadamia wojewodów z sąsiednich województw.

**Rozdział 4**
**Ochrona świata roślinnego i zwierzęcego**

**Art. 33.**
1. Ochrona świata roślinnego i zwierzęcego polega na racjonalnym korzystaniu z zasobów świata roślinnego i zwierzęcego, ich odtwarzaniu w sposób zapewniający utrzymanie równowagi przyrodniczej oraz zachowaniu w stanie nienamszonym zasobów lub ich części, o szczególnej wartości ze względu na potrzeby naukowe łub społeczne.
2. Ochrona świata roślinnego i zwierzęcego ma na celu:
1) tworzenie warunków prawidłowego rozwoju i optymalnego spełniania przez roślinność i zwierzęta funkcji biologicznej na rzecz środowiska,
2) zapobieganie łub ograniczanie szkodliwych oddziaływań na środowisko, które mogłyby niekorzystnie wpływać na zasoby i stan świata roślinnego i zwierzęcego,
3) zapobieganie, pochodzącemu z zewnątrz, zagrożeniu naturalnym kompleksom i tworom przyrody o wyjątkowej wartości dla społeczeństwa i nauki,
4) zapewnienie równowagi przyrodniczej, niezbędnej do zachowania gatunków ginących, ochrony gatunków przed nadmierną eksploatacją i ochrony cennych ekosystemów.

**Art. 34.**
1. Ochronę świata roślinnego i zwierzęcego zapewnia się w szczególności w studiach uwarunkowań i kiemnków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego przez zabezpieczenie lasów i zadrzewień przed szkodliwym oddziaływaniem zanieczyszczeń środowiska, zalesianie, zadrzewianie lub tworzenie skupień roślinności, zwłaszcza gdy jest to konieczne ze względu na potrzebę ochrony gleby i świata zwierzęcego, kształtowanie klimatu oraz inne potrzeby związane z zapewnieniem równowagi przyrodniczej i zaspokojeniem potrzeb ludzi w zakresie wypoczynku.
2. Administracja lasów i inne jednostki organizacyjne działające w dziedzinie gospodarki leśnej oraz właściciele lasów i gmntów leśnych nie stanowiących własności Państwa są obowiązani prowadzić racjonalną gospodarkę leśną, mającą na celu zachowanie równowagi przyrodniczej i właściwej jakości środowiska.
3. Organy administracji rządowej i organy samorządu terytorialnego oraz jednostki organizacyjne są obowiązane chronić lasy przed szkodliwymi wpływami gazów, pyłów, odpadów i ścieków.

**Art. 35.**

1. Zasady ochrony, cennych ze względu na szczególne wartości naukowe lub społeczne albo unikalność łub rzadkość występowania, tworów przyrody oraz obszarów o wyjątkowych naturalnych wartościach przyrodniczych, a także zasobów dziko rosnących roślin i dziko żyjących zwierząt, określają przepisy o ochronie przyrody.
2. Zasady ochrony zwierząt gospodarskich i domowych określają przepisy szczególne.

**Art. 36.**
1. Ogrody botaniczne i zoologiczne ze względu na ich rolę społeczną, dydaktyczną, wychowawczo-kulturalną, naukową i gospodarczą podlegają ochronie niezbędnej do zapewnienia prawidłowej działalności i rozwoju tych placówek. la. Ochronie podlegają również tereny przewidziane w planach zagospodarowania przestrzennego pod rozbudowę istniejących lub budowę nowych ogrodów botanicznych i zoologicznych.
2. Minister właściwy do spraw środowiska w drodze rozporządzenia określi zasady ochrony ogrodów botanicznych i zoologicznych. (Dz.U. z 2001 r. Nr 76, poz. 811)

**Art. 37.**
Zabrania się niszczenia roślinności służącej wiązaniu gleby oraz niszczenia roślin i zwierząt przyczyniających się do oczyszczania środowiska, a zwłaszcza wód.

**Art. 37a.**
1. Zamierzone uwolnienie genetycznie zmodyfikowanych organizmów do środowiska w celach eksperymentalnych lub wprowadzenie do obrotu produktu zawierającego organizmy genetycznie zmodyjikowane lub składającego się z takich organizmów albo ich części wymaga zezwolenia ministra właściwego do spraw środowiska.
2. Organizmy genetycznie zmodyjikowane oznaczają organizmy, których struktura genomu została zmieniona przez usunięcie jednego lub więcej genów albo zmianę jednego lub więcej genów, a także w drodze hodowli organizmów hybrydowych realizowanej z wykorzystaniem techniki inżynierii genetycznej.
3. Do wniosku o wydanie zezwolenia, o którym mowa w ust. 1, wnioskodawca za- łącza ocenę zagrożenia dla środowiska i zdrowia ludzi.
4. Minister właściwy do spraw środowiska, w drodze rozporządzenia, ogłosi wykaz wszystkich produktów wprowadzonych do obrotu, o których mowa w ust. 1.
5. Minister właściwy do spraw środowiska może uchylić wydane zezwolenie w przypadku, gdy zamierzone uwolnienie genetycznie zmodyjikowanych organizmów do środowiska w celach eksperymentalnych lub gdy wprowadzony do obrotu produkt zawierający organizmy genetycznie zmodyjikowane lub składający się z takich organizmów albo ich części może spowodować większe zagrożenie dla środowiska i zdrowia ludzi niż wynika to z oceny zagrożenia, o której mowa w ust. 3.
6. Jednostka organizacyjna, która uzyskała zezwolenie, o którym mowa w ust. 1, obowiązana jest do niezwłocznego poinformowania ministra właściwego do spraw środowiska o każdym przypadku zwiększenia zagrożenia, o którym mowa w ust. 5.
7. Produkt, o którym mowa w ust. 1, wprowadzony do obrotu, powinien być odpowiednio oznakowany i opakowany.
8. Minister właściwy do spraw środowiska, w porozumieniu z Ministrem Zdrowia i
Opieki Społecznej, Ministrem Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej oraz Przewodniczącym
Komitetu Badań Naukowych, określi w drodze rozporządzenia:
1) wymagania, jakim powinny odpowiadać wnioski o wydanie zezwoleń, o których mowa w ust. 1,
2) wymagania, jakim powinna odpowiadać ocena zagrożenia dla środowiska i zdrowia ludzi, o której mowa w ust. 3, oraz zakres badań i analiz niezbędnych do jej sporządzenia,
3) wymagania, jakim powinny odpowiadać oznakowanie i opakowanie, o których mowa w ust. 7.
<9. Przepisów ust. 1-8 nie stosuje się w odniesieniu do nowych środków spożywczych lub używek bądź nowych składników tych artykułów w zakresie uregulowanym odrębnie w przepisach o warunkach zdrowotnych żywności i żywienia.>]

art. 37a traci moc z dniem 26.10.2001 r. (Dz.U. z 2001 r. Nr 76, poz. 811) dodany ust. 9 w art. 37a wchodzi w życie z dn. 23.09.2001 r. (DZ.U. 2001 r. Nr 63 poz. 634)

**Rozdział 5**
**Ochrona walorów krajobrazowych oraz wypoczynkowych środowiska**

**Art. 38.**
Walory krajobrazowe środowiska podlegają ochronie, polegającej na ich zachowanią kształtowaniu lub odtwarzaniu.

**Art. 39.**
Walory krajobrazowe środowiska, o szczególnej wartości ze względu na potrzeby społeczne, podlegają ochronie, której zasady i formy określają przepisy o ochronie przyrody.

**Art. 40.**

Ochronę walorów krajobrazowych środowiska i wynikające z niej zadania uwzględnia się w opracowaniach, o których mowa w art. 5 ust. 1.

**art. 41 skreślony**

**Rozdział 6**
**Ochrona zieleni w miastach i wsiach**

**Art. 42.**
1. Organy administracji rządowej, organy gminy i jednostki organizacyjne zapewniają mieszkańcom miast korzystanie z przyrody żywej, przede wszystkim przez tworzenie terenów zieleni miejskiej, łączących się - w miarę możliwości - z terenami zalesionymi.
2. W studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy , oraz w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego uwzględnia się obowiązek tworzenia i ochrony terenów zieleni miejskiej.

**Art. 43.**
1. Układ terenów zieleni miejskiej powinien zapewniać właściwe warunki zdrowotne, klimatyczne i wypoczynkowe, niezbędne do zaspokojenia potrzeb mieszkańców miast, związanych z zamieszkaniem, pracą i wypoczynkiem.
2. Przy zmianie przeznaczenia terenu zieleni miejskiej stosuje się przepisy dotyczące opracowywania i uchwalania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.
3. Przepis ust. 2 dotyczy także terenów jeszcze nie zagospodarowanych, lecz przeznaczonych zgodnie z ustaleniami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego lub decyzją o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu na tereny zieleni miejskiej.

**Art. 44.**
1. Na ulicach, placach i drogach publicznych środki chemiczne mogą być stosowane tylko w taki sposób, aby nie szkodziły zieleni miejskiej.
2. Roboty ziemne oraz inne roboty związane z wykorzystaniem sprzętu mechanicznego lub urządzeń technicznych, prowadzone w pobliżu drzew albo ich zespołów, mogą być wykonywane wyłącznie w sposób nie szkodzący drzewom.
3. Wojewoda ustala rodzaje środków, jakie mogą być stosowane w miejscach określonych w ust. 1, oraz warunki ich stosowania.

**Art. 45.**
Tereny nie przeznaczone pod zabudowę oraz tereny przewidziane do zagospodarowania w późniejszym terminie, a nie wykorzystane rolniczo, zagospodarowuje się zwłaszcza poprzez zasadzenie na nich roślinności dostosowanej do otoczenia, z uwzględnieniem okresu zagospodarowania, gdy ma ono charakter czasowy.

**Art. 46.**
Przepisy art. 42-45 stosuje się odpowiednio do terenów zieleni na obszarze wsi o zwartej zabudowie.

**Art. 47.**
1. Tereny na obszarach gmin pokryte drzewostanem o charakterze parkowym, stanowiące własność gminy lub Skarbu Państwa, mogą być objęte ochroną jako parki, jeżeli nie podlegają przepisom o ochronie dóbr kultury.
2. Rada gminy ustanawiając park określa jego granice oraz sposób wykonywania ochrony.

**Art. 48.**
1. Jednostki organizacyjne i osoby fizyczne są obowiązane utrzymywać we właściwym stanie drzewa i krzewy rosnące na użytkowanych nieruchomościach.
2. Usunięcie drzew i krzewów z terenu nieruchomości może nastąpić za zezwoleniem wójta, burmistrza albo prezydenta miasta. Organ ten może uzależnić udzielenie zezwolenia od przesadzenia drzew lub krzewów we wskazane przez niego miejsce, jeżeli takie przesadzenie jest możliwe, albo od zastąpienia drzew lub krzewów przewidzianych do usunięcia innymi drzewami lub krzewami.
3. Zezwolenie na usunięcie drzew lub krzewów z terenów niemchomości wpisanej do rejestru zabytków wydaje wojewódzki konserwator zabytków.
4. Przepisów ust. 2 nie stosuje się do:
1) drzew i krzewów owocowych,
2) drzew i krzewów sadzonych na plantacjach,
3) drzew i krzewów, których wiek nie przekracza 5 lat, z zastrzeżeniem pkt 4,
4) drzew i krzewów, których wiek nie przekracza 30 lat, usuwanych z terenu nieruchomości stanowiących własność lub

będących w użytkowaniu wieczystym osób fizycznych.

**Art. 48a.**
Przepisów ustawy dotyczących usuwania drzew i krzewów, pobierania opłat i wymierzania kar nie stosuje się do:
1) drzew i krzewów w lasach i na gmntach leśnych,
2) drzew i krzewów objętych ochroną na podstawie ustawy o ochronie przyrody,
3) drzew i krzewów usuwanych z wałów przeciwpowodziowych i międzywali, jeżeli obowiązek ich usunięcia wynika z odrębnych przepisów.

**Rozdział 7**
**Ochrona środowiska przed hałasem i wibracjami**

**Art. 49.**
1. Ochrona przed hałasem i wibracjami polega na zapobieganiu ich powstawaniu lub przenikaniu do środowiska.
2. Jednostki organizacyjne i osoby fizyczne zapewniają ochronę środowiska przed hałasem i wibracjami przez zaniechanie czynności powodujących hałas lub wibracje bądź przez stosowanie odpowiednich środków technicznych lub organizacyjnych mających na celu zapobieżenie powstawaniu albo przenikaniu do środowiska hałasu lub wibracji, a także zmniejszenie poziomu hałasu i ograniczenie wibracji.

**Art. 50.**
Minister właściwy do spraw środowiska, w drodze rozporządzenia, określi:
1) dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku,
2) obowiązki organów administracji publicznej, jednostek organizacyjnych oraz osób fizycznych związane z ochroną ludzi i środowiska przed hałasem i wibracjami.

**Art. 51.**
1. Starosta, wykonujący zadanie z zakresu administracji rządowej, na podstawie pomiarów poziomu hałasu w środowisku, dokonuje oceny wamnków akustycznych.
2. Jeżeli hałas w środowisku przekracza dopuszczalny poziom, starosta, z zastrzeżeniem ust. 2a, określa, w drodze decyzji, z zastrzeżeniem art. Ma, dla jednostek organizacyjnych dopuszczalny poziom hałasu przenikającego do środowiska.
2a. Organem właściwym do wydania decyzji, o której mowa w ust. 2, jest wojewoda, gdy dotyczy ona przedsięwzięcia mogącego znacząco oddziaływać na środowisko, o którym mowa w art. 30 ust. 1 pkt 1 ustawy o dostępie do informacji o środowisku i jego ochronie oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.
3. Decyzja ostateczna, o której mowa w ust. 2, może być uchylona lub zmieniona przez organ, który ją wydal, w razie:
1) zmiany rodzaju terenu powodującej podwyższenie lub obniżenie dopuszczalnego poziomu hałasu,
2) zmiany norm i przepisów dotyczących ochrony środowiska przed hałasem,
3) powstania nowych źródeł hałasu przenikającego do środowiska.
4. Uchylenie lub zmiana decyzji z przyczyn określonych w ust. 3 pkt 3 może nastąpić za odszkodowaniem.
5. Jednostka organizacyjna, która uzyskuje korzyści w związku z uchyleniem lub zmianą decyzji z przyczyn określonych w ust. 3 pkt 3, uczestniczy w kosztach odszkodowania stosownie do uzyskanych korzyści.
6. W przypadku przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu określonego decyzją, o której mowa w ust. 2, wojewódzki inspektor ochrony środowiska może nakazać wstrzymanie działalności powodującej przekroczenie.
7. W przypadkach określonych w ust. 6, na wniosek zainteresowanego, organ wymieniony w tym przepisie może ustalić termin usunięcia przyczyn przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu, a w razie nieusunięcia ich w tym terminie nakaże wstrzymanie działalności powodującej przekroczenie.

**Art. 51a.**
Decyzji, o której mowa w art. 51 ust. 2, nie wymaga się w przypadku organizowania jednorazowej imprezy rozrywkowej, sportowej, handlowo-reklamowej lub innej o podobnym charakterze.

**Art. 52.**
1. Przebieg oraz rozwiązania techniczne tras komunikacyjnych powinny zapewniać możliwie najmniejsze uciążliwości dla środowiska w zakresie hałasu i wibracji.
2. Rada gminy może uchwalać przepisy gminne ustanawiające ograniczenia w korzystaniu z urządzeń technicznych oraz środków transportu i komunikacji stwarzających uciążliwości dla środowiska w zakresie hałasu i wibracji lub ograniczenia czasu ich pracy.

**rozdział 8 skreślony**

**Rozdział 9**
**Ochrona przed promieniowaniem**

**Art. 59.**
Substancje promieniotwórcze i urządzenia wytwarzające szkodliwe promieniowanie mogą być używane wyłącznie pod warunkiem zapewnienia należytej ochrony przed ich szkodliwym oddziaływaniem na ludzi i środowisko.

**Art. 60.**
1. Jednostki organizacyjne, które wytwarzają, używają, przemieszczają lub przechowują substancje promieniotwórcze albo używają urządzeń wytwarzających promieniowanie szkodliwe dla ludzi i środowiska, są obowiązane stosować środki zabezpieczające przed oddziaływaniem źródeł promieniowania.
2. Obiekty budowlane, w których jest prowadzona działalność związana z wykorzystywaniem substancji promieniotwórczych lub stosowaniem urządzeń wytwarzających promieniowanie szkodliwe dla ludzi i środowiska, projektuje się, buduje, eksploatuje i likwiduje w sposób nie stwarzający zagrożenia dla ludzi i środowiska.

**art. 61 skreślony**

**Art. 62.**
Jednostki organizacyjne, które wykorzystują substancje promieniotwórcze lub stosują urządzenia wytwarzające promieniowanie szkodliwe dla ludzi i środowiska, są obowiązane prowadzić pomiary natężeń promieniowania przenikającego do środowiska.

**Art. 63.**
1. Minister właściwy do spraw środowiska, w porozumieniu z Ministrem Zdrowia i Opieki Społecznej, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady ochrony przed promieniowaniem szkodliwym dla ludzi i środowiska, dopuszczalne poziomy promieniowania, jakie mogą występować w środowisku, oraz wymagania obowiązujące przy wykonywaniu pomiarów kontrolnych promieniowania.
2. Przepis ust. 1 nie dotyczy ochrony przed promieniowaniem jonizującym, której zasady określają przepisy odrębne.
3. Wymagania obowiązujące przy wykonywaniu pomiarów kontrolnych promieniowania, o których mowa w ust. 1, emitowanego przez urządzenia znajdujące się na terenach będących w zarządzie organów wojskowych, określi w drodze zarządzenia minister właściwy do spraw środowiska w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej.

**Dział III**
**Wykonywanie ochrony środowiska**

**Rozdział 1**
**Obowiązki jednostek organizacyjnych i osób fizycznych**

**Art. 64.**
1. Jednostki organizacyjne są obowiązane zapewniać ochronę środowiska oraz eliminować lub ograniczać uciążliwości szkodliwe dla środowiska.
2. Jednostki organizacyjne i osoby fizyczne zamierzające podjąć działalność, która może być szkodliwa dla środowiska, są obowiązane zastosować środki zapewniające jego ochronę.

**Art. 65.**
Osoby fizyczne są obowiązane przestrzegać wymagań ochrony środowiska, jeżeli korzystają ze środowiska w celach innych niż gospodarcze, a zwłaszcza w celach turystycznych lub wypoczynkowych.

**Art. 66.**
Organy administracji rządowej i organy jednostek samorządu terytorialnego oraz jednostki organizacyjne są obowiązane zapewniać ochronę środowiska w szczególności przez:
1) rozmieszczanie środków produkcji w sposób najmniej szkodliwy dla środowiska,
2) zapewnianie w przygotowywanej lub prowadzonej działalności gospodarczej wymaganej ochrony elementów przyrodniczych lub ich części oraz przywracanie ich do właściwego stanu, jeżeli w wyniku działalności gospodarczej utraciły swą wartość użytkową,
3) dbałość o walory krajobrazowe środowiska,
4) stosowanie w działalności gospodarczej technologii i rozwiązań technicznych stwarzających jak najmniejsze zagrożenie lub uciążliwości dla środowiska, a w szczególności technologii małoodpadowych i bezodpadowych,
5) budowę lub instalowanie oraz sprawne funkcjonowanie i eksploatację urządzeń chroniących środowisko,

6) instalowanie aparatury kontrolno-pomiarowej oraz prowadzenie niezbędnych pomiarów,
7) uwzględnianie wymagań ochrony środowiska w projektowanych, konstmowanych i wytwarzanych maszynach, urządzeniach technicznych i innych wyrobach,
8) gospodarcze wykorzystanie odpadów i ścieków albo skuteczne ich unieszkodliwianie lub likwidację,
9) wykorzystanie osiągnięć naukowych i technicznych, stosowanie środków ekonomicznych, prawnych i organizacyjnych w celu ochrony środowiska.

**Art. 67.**
1. Pracownicy jednostek organizacyjnych są obowiązani postępować w sposób zapewniaj ący przestrzeganie wymagań ochrony środowiska.
2. Kierownik jednostki organizacyjnej jest obowiązany organizować pracę w sposób zapewniający ochronę środowiska, a w szczególności:
1) zapewniać przestrzeganie przepisów o ochronie środowiska,
2) zapewniać funkcjonowanie urządzeń chroniących środowisko,
3) zapewniać usuwanie przyczyn zagrożenia lub naruszenia środowiska,
4) powierzać funkcje związane z zapewnieniem ochrony środowiska osobom posiadaj ącym odpowiednie przygotowanie zawodowe.

**Art. 67a.**
1. W razie stwierdzenia okoliczności wskazujących na możliwość szkodliwego wpływu działalności jednostki organizacyjnej na środowisko, starosta, wykonując zadania z zakresu administracji rządowej, z zastrzeżeniem ust. 2, może, w drodze decyzji, zobowiązać tę jednostkę do sporządzenia i przedłożenia przeglądu ekologicznego.
2. Organem właściwym do wydania decyzji, o której mowa w ust. 1, jest wojewoda, jeżeli działalność stanowi przedsięwzięcie mogące znacząco oddziaływać na środowisko, o którym mowa w art. 30 ust. 1 pkt 1 ustawy o dostępie do informacji o środowisku i jego ochronie oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.
3. Przegląd ekologiczny przedsięwzięcia mogącego znacząco oddziaływać na środowisko powinien zawierać:
1) zwięzły opis przedsięwzięcia obejmujący:
a) charakter, rozmiar przedsięwzięcia i jego usytuowanie,
b) powierzchnię zajmowanego terenu lub obiektu budowlanego,
c) rodzaj technologii,
d) istniejące w sąsiedztwie lub bezpośrednim zasięgu oddziaływania przedsięwzięcia obiekty i obszary poddane ochronie na podstawie przepisów o ochronie przyrody, Prawa wodnego oraz przepisów o uzdrowiskach i lecznictwie uzdrowiskowym,
2) analizę posiadanych decyzji z zakresu ochrony środowiska oraz ocenę ich wykonania,
3) określenie oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, w tym również w przypadku wystąpienia nadzwyczajnego zagrożenia środowiska,
4) opis działań mających na celu zapobieganie i zmniejszanie oddziaływania na środowisko,
5) porównanie zastosowanych rozwiązań technologicznych z innymi dostępnymi rozwiązaniami stosowanymi w praktyce krajowej lub światowej z punktu widzenia czystszej produkcji,
6) wskazanie, czy dla przedsięwzięcia konieczne jest ustanowienie obszam ograniczonego użytkowania, określenie granic takiego obszaru, ograniczeń w zakresie przeznaczenia terenu, wymagań technicznych dotyczących obiektów budowlanych i sposobów korzystania z nich,
7) wskazanie trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy, jakie napotkano opracowując przegląd,
8) zwięzłe streszczenie w języku niespecjalistycznym informacji zawartych w przeglądzie,
9) nazwisko osoby lub osób sporządzających przegląd.
4. W decyzji, o której mowa w ust. 1, organ właściwy do jej wydania może:
1) ograniczyć zakres przedmiotowy przeglądu,
2) wskazać metody badań i studiów.
5. Jeżeli możliwość szkodliwego wpływu na środowisko wynika z działalności nie- stanowiącej przedsięwzięcia mogącego znacząco oddziaływać na środowisko, starosta, wykonując zadania z zakresu administracji rządowej, okresla, ktore z wymagań wymienionych w ust. 3 należy uwzględnić przy sporządzaniu przeglądu ekologicznego.

**Rozdział 2**
**Ochrona środowiska w działalności inwestycyjnej**

**Art. 68.**
1. Inwestor, projektant i wykonawca robót, każdy w swoim zakresie zadań, są obowiązani:
1) uwzględniać w działalności inwestycyjnej wymagania ochrony środowiska,
2) zapewniać stosowanie w budownictwie, zwłaszcza mieszkaniowym i budownictwie użyteczności publicznej - materiałów i elementów budowlanych skutecznie chroniących użytkowników obiektów budowlanych przed hałasem i wibracjami, a także przed innym szkodliwym oddziaływaniem na zdrowie ludzkie.
2. Inwestor i projektant przy przygotowywaniu inwestycji o charakterze gospodarczym są obowiązani stosować procesy technologiczne najmniej uciążliwe dla środowiska oraz racjonalnie rozwiązać problemy postępowania z odpadami i ściekami, w szczególności gospodarczego ich wykorzystania.

3. Organ ustalający warunki zabudowy i zagospodarowania terenu oraz organ orzekający o wywłaszczeniu nieruchomości, a także inwestor i projektant są obowiązani zapewnić oszczędne korzystanie z terenu potrzebnego dla podejmowanej inwestycji.

4. Nowo zbudowany lub zmodernizowany obiekt budowlany lub zespół obiektów nie może być oddany do użytku, jeżeli nie wykonano wymaganych przepisami lub przewidzianych w ramach danej inwestycji urządzeń chroniących środowisko.

ust. 5-7 w art. 68 skreślone

**Art. 69.**
1. Przy ustalaniu warunków zabudowy i zagospodarowania terenu uwzględnia się wymagania wynikające z miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i przepisów o ochronie środowiska.
2. Rada Ministrów w drodze rozporządzenia może określić obszary wymagające szczególnej ochrony, na których lokalizowane inwestycje lub przedsięwzięcia budowlane wpływające niekorzystnie na środowisko wymagają zgody ministra właściwego do spraw środowiska.
3. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, specjalne wymagania dla inwestycji lokalizowanych na obszarach szczególnej ochrony środowiska.

**art. 70 skreślony**

**Art. 70a.**
1. Uprawnienia biegłego, o którym mowa w art. 25 ust. 2 ustawy z dnia 24 października 1974 r. - Prawo wodne i w art. 40 ust. 1 ustawy z dnia 16 października 1991 r. o ochronie przyrody, stwierdza wojewoda wydając świadectwo. Odmowa nadania uprawnień następuje w drodze decyzji.
2. Wojewoda powołuje komisję kwalifikacyjną do spraw uprawnień biegłych, a także prowadzi listę biegłych.
3. Koszty postępowania kwalifikacyjnego ponosi osoba ubiegająca się o nadanie uprawnień biegłego.
4. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, kwalifikacje, jakim powinien odpowiadać biegły, sposób, tryb i szczegółowe wamnki nadawania uprawnień oraz działania komisji kwalifikacyjnej do spraw uprawnień biegłych, sposób ustalania kosztów postępowania kwalifikacyjnego oraz wynagrodzenie za udział w pracach komisji kwalifikacyjnej do spraw uprawnień biegłych.
5. Wojewoda może cofnąć, w drodze decyzji, uprawnienia, o których mowa w ust.
1, w przypadku stwierdzenia przez komisję kwalifikacyjną, że biegły nie wykonuje swoich zadań z należytą starannością albo zgodnie z zasadami współczesnej wiedzy technicznej lub obowiązuj ącymi przepisami.
6. Wojewoda stwierdza wygaśnięcie uprawnień i skreśla biegłego z listy:
1) na własną prośbę biegłego,
2) w razie:
a) pozbawienia biegłego praw publicznych,
b) utraty przez biegłego zdolności do czynności prawnych orzeczonej przez sąd,
c) skazania biegłego prawomocnym wyrokiem sądowym za przestępstwo z chęci zysku,
d) orzeczenia wobec biegłego prawomocnym wyrokiem sądowym kary dodatkowej w postaci zakazu wykonywania zawodu lub funkcji biegłego,
e) śmierci biegłego,
f) cofnięcia biegłemu uprawnień, o którym mowa w ust. 5.

**Rozdział 3**
**Ograniczenia w korzystaniu ze środowiska**

**Art. 71.**
1. Jednostka organizacyjna w projektowanej i prowadzonej działalności jest obowiązana uwzględniać i stosować takie rozwiązania techniczne, technologiczne i organizacyjne, które wyeliminują szkodliwe oddziaływanie na środowisko poza terenem zakładu, do którego jednostka organizacyjna posiada tytuł prawny, jeżeli przepisy szczególne nie stanowią inaczej.
2. Jeżeli z postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, w rozumieniu przepisów o dostępie do informacji o środowisku i jego ochronie oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, lub z przeglądu ekologicznego, o którym mowa w art. 67a, wynika, że mimo zastosowania rozwiązań, o których mowa w ust. 1, nie mogą być wyeliminowane uciążliwe oddziaływania na środowisko, to dla oczyszczalni ścieków, składowisk odpadów komunalnych, tras komunikacyjnych, kompostowni, lotnisk, linii i stacji elektroenergetycznych oraz obiektów radiokomunikacyjnych, radionawigacyjnych i radiolokacyjnych tworzy się obszar ograniczonego użytkowania.
3. Obszar ograniczonego użytkowania dla przedsięwzięcia mogącego znacząco oddziaływać na środowisko, z zastrzeżeniem ust. 3a, tworzy rada powiatu, w drodze uchwały, określając granice obszam, ograniczenia w zakresie przeznaczenia terenu, wymagania techniczne dotyczące budynków oraz sposób korzystania z terenu, wynikające z postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko lub z przeglądu ekologicznego.
3a. Obszar ograniczonego użytkowania dla przedsięwzięcia mogącego znacząco oddziaływać na środowisko, o którym mowa w art. 30 ust. 1 pkt 1 ustawy o dostępie do informacji o środowisku i jego ochronie oraz o ocenach oddziaływania na

środowisko, tworzy wojewoda, w drodze prawa miejscowego, uwzględniając wymagania, o których mowa w ust. 3.
4. Ograniczenia w zakresie przeznaczenia terenu, wymagania techniczne dotyczące budynków oraz sposób korzystania z terenu, ustalone w przepisach wydanych na podstawie ust. 3 i 3a, uwzględnia się w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego oraz przy ustalaniu wamnków zabudowy i zagospodarowania terenu.

**Art. 71a.**
1. Do naprawienia szkód powstałych w wyniku wprowadzenia ograniczeń, o których mowa w art. 71 ust. 2, jest zobowiązana jednostka organizacyjna, której działalność spowodowała wprowadzenie tych ograniczeń.
2. Do naprawienia szkód, o których mowa w ust. 1, stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego.
3. W sprawach o naprawienie szkód orzekają sądy powszechne.

**Art. 72.**
Przy wprowadzaniu, przewidzianej przepisami o ochronie środowiska, ochrony zasobów przyrody żywej, niektórych tworów przyrody lub obszarów o cennych walorach krajobrazowych określa się zasady korzystania z nich oraz niezbędne zakazy i nakazy dostosowane do przedmiotu ochrony i jej zakresu, umożliwiające zachowanie chronionych wartości przyrodniczych lub krajobrazowych.

**Art. 73.**
1. Zabrania się:
1) budowy lub rozbudowy obiektów wpływających szkodliwie na środowisko na obszarach, które wymagają szczególnej ochrony, jak: parki narodowe, rezerwaty przyrody, parki krajobrazowe, obszary krajobrazu chronionego, obszary uzdrowisk, miejscowości turystyczno-wypoczynkowe, obszary, na których znajdują się źródła zaopatrzenia w wodę miast, wsi lub zespołów jednostek osadniczych,
2) budowy lub rozbudowy, w granicach administracyjnych miast oraz w obrębie zwartej zabudowy wsi, zakładów produkcyjnych albo usługowych, stwarzających zagrożenie dla zdrowia ludzkiego,
3) wznoszenia w pobliżu morza, jezior, innych zbiorników wodnych, rzek i kanałów, krajobrazowych punktów widokowych lub na terenach o szczególnych walorach krajobrazowych obiektów budowlanych naruszających walory krajobrazowe środowiska, uniemożliwiających do nich dostęp albo utmdniających lub uniemożliwiających zwierzętom dziko żyjącym dostęp do wód.
2. Napowietrzne i podziemne linie kablowe oraz linie komunikacyjne i inne urządzenia liniowe przeprowadza się i wykonuje w sposób zapewniający zachowanie walorów krajobrazowych środowiska oraz ochronę przed szkodliwymi uciążliwościami dla środowiska.
3. Ograniczenia w zagospodarowaniu terenu, o których mowa w ust. 1 i 2, uwzględnia się w planach zagospodarowania przestrzennego i w decyzjach o ustaleniu lokalizacji inwestycji.

**Rozdział 4**
**Maszyny i inne urządzenia techniczne**

**Art. 74.**
1. Konstruktorzy, projektanci i producenci maszyn i innych urządzeń technicznych, w tym środków komunikacji i transportu, są obowiązani zapewnić, aby maszyny i inne urządzenia techniczne odpowiadały wymaganiom ochrony środowiska.
2. Maszyny i inne urządzenia techniczne, o których mowa w ust. 1, przed dopuszczeniem do produkcji poddaje się ocenie co do zgodności z wymaganiami ochrony środowiska.
3. Oceny, o której mowa w ust. 2, dokonują jednostki powołane do oceny jakościowej bądź do podejmowania decyzji o dopuszczeniu do produkcji lub do obrotu albo do użytkowania lub eksploatacji.
4. Maszyny i inne urządzenia techniczne, o których mowa w ust. 1, nie mogą być wprowadzane do produkcji ani też kierowane do obrotu oraz przeznaczane do użytkowania lub innego wykorzystania, jeżeli nie spełniają ustalonych wymagań ochrony środowiska.
5. Minister Gospodarki w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw środowiska w drodze rozporządzenia, może określić szczegółowe wymagania, jakim ze względu na potrzeby ochrony środowiska powinny odpowiadać maszyny i inne urządzenia techniczne.

**Art. 75.**
1. Producenci maszyn i innych urządzeń technicznych, które przy niewłaściwym używaniu lub stosowaniu mogłyby zagrozić środowisku, są obowiązani dołączyć do nich pouczenia co do sposobu ich używania lub stosowania ze względu na potrzeby ochrony środowiska.
2. Producenci maszyn i innych urządzeń technicznych, w których w drodze konstrukcyjnej nie można zapewnić wymagań ochrony środowiska, są obowiązani wyposażyć je w odpowiednie zabezpieczenia chroniące środowisko. Jeżeli jednak użycie zabezpieczenia jest zależne od warunków występujących przy eksploatacji lub użytkowaniu, obowiązek zabezpieczenia ciąży również na użytkowniku, który ponadto jest odpowiedzialny za prawidłowe jego stosowanie.
3. Producenci maszyn i innych urządzeń technicznych są obowiązani:
1) dokonywać bieżąco analizy ich rozwiązań konstrukcyjnych co do możliwości wyeliminowania lub zmniejszenia stopnia szkodliwości dla środowiska,

2) zaopatrzyć je, jeżeli podlegają ocenie, o której mowa w art. 74 ust. 2 i 3, w świadectwa stwierdzające spełnienie ustalonych wymagań ochrony środowiska.
4. Użytkownicy maszyn i innych urządzeń technicznych są obowiązani przeprowadzać ich okresowe kontrole co do spełniania przez nie wymagań ochrony środowiska.
5. Zabrania się używania maszyn i innych urządzeń technicznych, nie spełniających ustalonych wymagań ochrony środowiska.

**Art. 76.**
1. Wójt, burmistrz albo prezydent miasta może, w drodze decyzji, nakazać użytkownikowi maszyny lub innego urządzenia technicznego wykonanie w określonym czasie odpowiednich czynności zmierzających do ograniczenia ich uciążliwości dla środowiska.
2. W wypadku niezastosowania się użytkownika maszyny lub innego urządzenia technicznego do ustaleń, o których mowa w ust. 1, wójt, burmistrz albo prezydent miasta może, w drodze decyzji, nakazać unieruchomienie maszyny lub innego urządzenia technicznego, powodujących uciążliwości dla środowiska.

**Art. 77.**
Maszyny i inne urządzenia techniczne importowane powinny odpowiadać wymaganiom ochrony środowiska, określonym polskimi przepisami prawnymi i normami.

art. 78 skreślony

**Art. 79.**
1. Przepisy art. 74-78 stosuje się odpowiednio do produkcji i dostaw paliw, surowców oraz wyrobów nie będących maszynami i innymi urządzeniami technicznymi.
2. Minister Gospodarki w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw środowiska w drodze rozporządzenia może określić szczegółowe wymagania, jakim powinny odpowiadać, ze względu na potrzebę ochrony zdrowia ludzi i środowiska, paliwa, surowce oraz wyroby nie będące maszynami i innymi urządzeniami technicznymi.

**Dział IV**
**Odpowiedzialność za skutki naruszenia stanu środowiska.**

**Art. 80.**
Jednostka organizacyjna oraz osoba fizyczna ponosi przewidzianą prawem cywilnym odpowiedzialność za szkody wynikające z działań lub zaniechań wpływających szkodliwie na środowisko.

**Art. 81.**
1. Właściciel lub posiadacz nieruchomości, z której korzystanie jest połączone z uciążliwościami powodowanymi naruszeniem przepisów o ochronie środowiska, może wystąpić do sądu z roszczeniem o zaniechanie takiego naruszenia przeciwko jednostce organizacyjnej lub osobie fizycznej dopuszczającej się naruszenia.
2. Kierownik jednostki organizacyjnej oraz inny jej pracownik, który wskutek nie- wykonania lub nienależytego wykonania obowiązków pracowniczych spowodował naruszenie stanu środowiska pociągające za sobą powstanie szkody, ponosi odpowiedzialność na zasadach określonych w przepisach prawnych.

**Art. 82.**
1. Jednostka organizacyjna oraz osoba fizyczna, wykonująca działalność wpływającą szkodliwie na środowisko, jest obowiązana podejmować działania mające na celu usunięcie przyczyn szkodliwego oddziaływania na środowisko lub zagrożenia i przywrócenie środowiska do stanu właściwego.
2. Z zastrzeżeniem ust. 2a, starosta wykonując zadanie z zakresu administracji rządowej, może ustalać w drodze decyzji zakres i sposób wykonania obowiązku, o którym mowa w ust. 1, biorąc pod uwagę interes społeczny, istniejący stan zniszczenia lub zagrożenia środowiska oraz możliwości wykonania obowiązku.
2a. Jeżeli działalność wpływająca szkodliwie na środowisko stanowi przedsięwzięcie mogące znacząco oddziaływać na środowisko, o którym mowa w art. 30 ust. 1 pkt 1 ustawy o dostępie do informacji o środowisku i jego ochronie oraz o oce- art. 78 skreślony nach oddziaływania na środowisko organem właściwym do określenia zakresu obowiązku, o którym mowa w ust. 1,jest wojewoda.
3. W razie braku możliwości wykonania obowiązku, o którym mowa w ust. 1, wojewoda lub starosta zobowiąże jednostkę organizacyjną lub osobę fizyczną do uiszczenia na rzecz Narodowego Funduszu oraz wojewódzkich, powiatowych i gminnych funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej kwoty pieniężnej odpowiadającej wysokości szkód wynikłych z naruszenia stanu środowiska.

**Art. 83.**
1. Jeżeli wykonywanie określonej działalności pogarsza stan środowiska, a w szczególności zagraża życiu lub zdrowiu ludzi, wojewódzki inspektor ochrony środowiska działający w porozumieniu odpowiednio z wojewodą lub starostą podejmie decyzję nakazującą wstrzymanie takiej działalności do czasu zainstalowania urządzeń lub wykonania innych czynności zabezpieczających środowisko.
2. Decyzja, o której mowa w ust. 1,jest natychmiast wykonalna.
3. Podjęcie wstrzymanej działalności może nastąpić za zgodą wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska działającego w porozumieniu z wojewodą po stwierdzeniu, że dokonano czynności zabezpieczających środowisko przed stanem określonym w ust. 1.

**Art. 84.**
1. Właściciel niemchomości położonej na obszarze objętym ochroną, o której mowa w art. 72, albo na terenach zieleni miejskiej łub w obrębie parku wiejskiego może żądać wykupu lub zamiany nieruchomości na inną, jeżeli korzystanie z niej w sposób dotychczasowy byłoby związane z istotnymi ograniczeniami lub utrudnieniami.
2. W sprawach wykupu łub zamiany nieruchomości, o której mowa w ust. 1, właściwy jest organ określony w przepisach o gospodarce niemchomościami. Cenę wykupu ustała się i wypłaca według zasad określonych w przepisach o gospodarce nieruchomościami. Koszty nabycia lub zamiany nieruchomości ponosi jednostka organizacyjna nabywaj ąca lub zamieniaj ąca niemchomość.
3. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio w wypadku oddałenia przez sąd powództwa o zaniechanie naruszenia środowiska (art. 81 ust. 1) oraz do użytkownika wieczystego nieruchomości.

**art. 85 skreślony**

**Dział V Środki ekonomiczne ochrony środowiska**

**Rozdział 1**
**Opłaty za gospodarcze korzystanie ze środowiska i za wprowadzanie w nim zmian**

**Art. 86.**
1. Jednostki organizacyjne ponoszą opłaty za gospodarcze korzystanie ze środowiska i wprowadzanie w nim zmian.
2. Opłaty uiszczane są za:
1) wprowadzanie substancji zanieczyszczających do powietrza,
2) usuwanie drzew lub krzewów,
3) inne formy korzystania ze środowiska na zasadach określonych odrębnymi przepisami.
3. Jednostki organizacyjne obowiązane są do uiszczania opłat, o których mowa w ust. 2 pkt 1; opłaty, o których mowa w ust. 2 pkt 2, nalicza i pobiera organ właściwy do wydania zezwolenia na usunięcie drzewa lub krzewu.
4. Jednostki organizacyjne uiszczają opłaty, o których mowa w ust. 2 pkt 1, bez względu na to, czy ustawa nakłada obowiązek posiadania decyzji ustalającej rodzaje i ilości substancji zanieczyszczających powietrze dopuszczonych do wprowadzania do powietrza.

**Art. 86a.**
1. Opłaty za wprowadzanie substancji zanieczyszczających do powietrza ustala się w zależności od ich rodzaju i ilości.
2. Opłatę za usunięcie drzew ustala się w zależności od obwodu pnia, rodzaju lub gatunku (odmiany) drzewa, a za usunięcie krzewów - w zależności od powierzchni porośniętej krzewami.

**Art. 86b.**
1. Opłaty, o których mowa w art. 86 ust. 2 pkt 1, jednostki organizacyjne ustalają we własnym zakresie i wnoszą je bez wezwania na rachunek urzędu marszałkowskiego właściwego ze względu na miejsce korzystania ze środowiska.
2. Opłaty za gospodarcze korzystanie ze środowiska i wprowadzanie w nim zmian ustala się, z zastrzeżeniem ust. 8, według stawek obowiązujących w dniu korzystania ze środowiska lub wprowadzania w nim zmian.
3. Opłaty, o których mowa w art. 86 ust. 2 pkt 1, jednostka organizacyjna obowiązana jest wnieść do końca miesiąca następującego po upływie każdego kwartału.
4. Jednostka organizacyjna obowiązana jest do prowadzenia aktualizowanej co kwartał ewidencji zawierającej wykaz rodzajów i ilości zanieczyszczeń wprowadzonych do powietrza oraz dane, na których podstawie określono te ilości.
5. Jednostka organizacyjna obowiązana jest bez wezwania przedstawić marszałkowi województwa, w terminie do końca miesiąca następującego po upływie każdego kwartału, informację zawierającą wykaz oraz dane, o których mowa w ust. 4, dotyczące zanieczyszczeń objętych opłatami, wprowadzonych w poprzednim kwartale do powietrza.
7. W razie niedopełnienia przez jednostkę organizacyjną obowiązku wniesienia opłaty lub złożenia informacji, o której mowa w ust. 5, lub w razie złożenia informacji nasuwającej zastrzeżenia, marszałek województwa, na podstawie własnych ustaleń, wydaje decyzję, w której określa wysokość nie wniesionej opłaty, stosując stawki obowiązujące w dniu wszczęcia postępowania.
8. Ustaleń, o których mowa w ust. 7, dokonuje się w szczególności na podstawie:

1) ciągłych pomiarów emisji zanieczyszczeń,
2) wskaźników emisji zanieczyszczeń,
3) innych danych technologicznych i technicznych.
9. Jednostki organizacyjne, o których mowa w art. 30 ust. 1, nie posiadające decyzji ustalającej rodzaje i ilości substancji zanieczyszczających powietrze dopuszczonych do wprowadzania do powietrza, a obowiązane do jej posiadania, ponoszą opłaty podwyższone o 100%, a począwszy od 1 stycznia 1999 r. - podwyższone
o 200%, natomiast od 1 stycznia 2000 r. - o 500%.

ust. 6w art. 86b skreślony

**Art. 86c.**
1. Opłatę za usunięcie drzew lub krzewów ustala się przy udzielaniu zezwolenia na usunięcie drzew lub krzewów. We wniosku o zezwolenie należy określić dane dotyczące gatunku drzewa, obwodu jego pnia, przeznaczenia terenu, na którym rośnie drzewo, oraz przyczynę i termin zamierzonego usunięcia drzewa. We wniosku o zezwolenie na usunięcie krzewów należy określić termin i przyczynę zamierzonego ich usunięcia oraz wielkość powierzchni, z której krzewy zostaną usunięte.
3. Wójt, burmistrz albo prezydent miasta odracza jednostce organizacyjnej na okres dwóch łat termin uiszczenia opłaty za usunięcie drzew lub krzewów, jeżeli zezwolenie przewiduje możliwość przesadzenia ich w inne miejsce.
4. Jeżeli przesadzone drzewa lub krzewy zachowały żywotność po terminie dwóch lat od dnia ich przesadzenia lub nie zachowały żywotności na skutek siły wyższej lub klęski suszy, wójt, burmistrz albo prezydent miasta umorzy należność z tytułu ustalonej opłaty za usunięcie drzew lub krzewów.

ust. 2w art. 86c skreślony

**Art. 86d.**
1. Nie pobiera się opłat za usuwanie drzew:
1) na których usunięcie nie jest wymagane zezwolenie,
2) na których usunięcie osoba fizyczna uzyskała zezwolenie,
3) jeżeli usunięcie było związane z wykonywaniem i utrzymaniem urządzeń melioracji wodnych w zakresie niezbędnym do wykonania i utrzymania tych urządzeń, po uzgodnieniu z wojewodą,
4) jeżeli usunięcie jest związane z odnową i zabiegami pielęgnacyjnymi drzew znajdujących się na terenach nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków
5) które zagrażają bezpieczeństwu ludzi lub mienia w istniejących obiektach budowlanych albo bezpieczeństwu żeglugi,
6) spowodowane modernizacją dróg publicznych i linii kolejowych oraz zagrażających bezpieczeństwu mchu kolejowego i drogowego,
7) z międzywala i wałów przeciwpowodziowych, a także nie obwałowanych obszarów narażonych na niebezpieczeństwa powodzi oraz z koryta rzek przez jednostki organizacyjne zobowiązane do utrzymania rzek i wałów przeciwpowodziowych, po uzgodnieniu z wojewodą,
8) które posadzono tymczasowo na terenach przeznaczonych w planach zagospodarowania przestrzennego na cele nie przewidujące zadrzewień lub zakrzewień,
9) obumarłych,
10) usuwanych z terenów zieleni miejskiej, z parków ustanowionych przez radę gminy i ogrodów działkowych w związku z zabiegami pielęgnacyjnymi.
2. Przepisy ust. 1 stosuje się odpowiednio do usuwania krzewów.

**Art. 86e.**
1. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia:
1) rodzaje substancji zanieczyszczających, za których wprowadzanie do powietrza pobiera się opłaty, oraz jednostkowe stawki opłat,
2) rodzaje i gatunki (odmiany) drzew i krzewów, za których usuwanie pobiera się opłaty, oraz jednostkowe stawki opłat,
3) szczegółowe zasady prowadzenia ewidencji, o której mowa w art. 86b ust. 4.
2. Rada Ministrów może, w drodze rozporządzenia, podwyższyć wysokość opłat, w przypadku gdy drzewa lub krzewy usuwa się z terenów ochrony uzdrowiskowej, terenów nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków oraz terenów zieleni miejskiej, nie więcej niż o 100%.
3. Rada Ministrów może określić, w drodze rozporządzenia, współczynniki różnicujące opłaty za gospodarcze korzystanie ze środowiska i wprowadzanie w nim zmian oraz wysokość kwoty, poniżej której odpowiednio marszałek województwa, wójt, burmistrz albo prezydent miasta lub wojewódzki konserwator zabytków może odstąpić od pobrania opłaty, a także wykaz przedmiotowych i podmiotowych zwolnień od uiszczania opłat.
4. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, może podwyższyć stawki opłat za wprowadzanie substancji zanieczyszczających do powietrza.

**Art. 86f.**
1. Obowiązek uiszczenia opłaty przedawnia się z upływem S lat, licząc od końca roku, w którym upłynął termin wniesienia opłaty.

2. Nie można wydać decyzji w sprawie ustalenia opłaty, o której mowa w art. 86 ust. 2 pkt 3, jeżeli od końca roku kalendarzowego, w którym usunięto drzewa lub krzewy, upłynęło 5 lat.

**Art. 86g.**
1. Za termin uiszczenia opłaty, o której mowa w art. 86 ust. 2 pkt 1, uważa się ostatni dzień, w którym, zgodnie z art. 86b ust. 3, wpłata powinna nastąpić. W przypadku opłat, o których mowa w art. 86 ust. 2 pkt 2, termin płatności wynosi 14 dni od dnia, w którym decyzja ustalająca wysokość opłaty stała się ostateczna.
2. W razie nieterminowego uiszczenia opłaty pobiera się odsetki za zwłokę w wysokości odsetek pobieranych za nieterminowe regulowanie zobowiązań podatkowych.
3. Opłaty nie uiszczone w terminie, o którym mowa w ust. 1, podlegają wraz z odsetkami za zwłokę przymusowemu ściągnięciu w trybie określonym w przepisach o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.
4. Kwoty nadpłacone w wyniku nienależnie uiszczonych opłat (nadpłaty) podlegają z urzędu zaliczeniu na poczet bieżących i zaległych opłat, a w razie braku takich obowiązków - zaliczeniu na poczet przyszłych opłat, chyba że jednostka organizacyjna zgłosi wniosek o ich zwrot.
5. Wymierzone, a nie pobrane opłaty nie są objęte postępowaniem układowym.

**Rozdział 2**
**Fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej**

**Art. 87.**
1. Tworzy się Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, zwany dalej „Narodowym Funduszem”, wojewódzki fundusz ochrony środowiska i gospodarki wodnej, zwany dalej „wojewódzkim funduszem”, powiatowe fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej, zwane dalej „powiatowymi funduszami” oraz gminne fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej, zwane dalej „gminnymi funduszami.
2. Narodowy Fundusz i wojewódzkie fundusze posiadają osobowość prawną.
2a. Podstawą gospodarki finansowej funduszów ochrony środowiska są roczne plany przychodów i rozchodów uchwalane odpowiednio przez Radę Nadzorczą Narodowego Funduszu, rady nadzorcze wojewódzkich funduszy, rady powiatów i gmin.
3. Nadzór nad działalnością Narodowego Funduszu sprawuje minister właściwy do spraw środowiska.
4. Uchwała Rady Nadzorczej Narodowego Funduszu sprzeczna z prawem jest nieważna. O nieważności uchwały w całości lub w części orzeka, w drodze decyzji, organ nadzoru w terminie nie dłuższym niż 14 dni od daty otrzymania uchwały.
5. Organ nadzom, wszczynając postępowanie w sprawie stwierdzenia nieważności uchwały, może wstrzymać jej wykonanie.
6. W sprawach stwierdzenia nieważności uchwały przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego oraz ustawy z dnia 11 maja 1995 r. o Naczelnym Sądzie Administracyjnym (Dz.U. Nr 74, poz. 368 i Nr 104, poz. 515 oraz z 1997 r. Nr 75, poz. 471, Nr 106, poz. 679 i Nr 114, poz. 739) stosuje się odpowiednio.
7. Przepisy ust. 4-6 stosuje się odpowiednio do wojewódzkich funduszy, z tym że organem nadzoru jest wojewoda.
8. Decyzja wojewody stwierdzająca nieważność uchwały jest ostateczna.
9. Po upływie terminu wskazanego w ust. 4 organ nadzom nie może we własnym zakresie stwierdzić nieważności uchwały Rady Nadzorczej Narodowego Funduszu lub wojewódzkiego funduszu. W tym przypadku organ nadzom może zaskarżyć uchwałę do sądu administracyjnego.
10. W przypadku, o którym mowa w ust. 9, wydanie postanowienia o wstrzymaniu wykonania uchwały należy do sądu administracyjnego.

**Art. 87a.**
Środki Narodowego Funduszu, wojewódzkich funduszy, powiatowych funduszy i gminnych funduszy służą finansowaniu ochrony środowiska i gospodarki wodnej w celu realizacji zasady zrównoważonego rozwoju.
08-08-01

**Art. 87b.**
1. Dochodami Narodowego Funduszu, wojewódzkich funduszy, powiatowych funduszy oraz gminnych funduszy są wpływy z tytułu opłat i kar pieniężnych pobieranych na podstawie ustawy i odrębnych przepisów.
2. Dochodami Narodowego Funduszu są także wpływy z opłat i kar pieniężnych ustalanych na podstawie ustawy - Prawo geologiczne i górnicze. Dochody te przeznacza się na finansowanie prac geologicznych w zakresie gospodarki zasobami naturalnymi i poznania budowy geologicznej kraju oraz na finansowanie potrzeb górnictwa służących zmniejszeniu uciążliwości dla środowiska wynikających z wydobywania kopalin.
3. Dochodami Narodowego Funduszu, wojewódzkich funduszy, powiatowych funduszy oraz gminnych funduszy mogą być wpływy z przedsięwzięć organizowanych na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej, dobrowolne wpłaty zakładów pracy, dobrowolne wpłaty, zapisy i darowizny osób fizycznych i prawnych oraz świadczenia rzeczowe i środki pochodzące z fundacji.
3a. Dochody, o których mowa w ust. 1-3, są środkami publicznymi w rozumieniu ustawy z dnia 10 czerwca 1994 r. o zamówieniach publicznych (Dz.U. Nr 76, poz. 344 i Nr 130, poz. 645, z 1995 r. Nr 99, poz. 488 oraz z 1997 r. Nr 123, poz. 777 i 778).
4. Zarząd województwa prowadzi wyodrębnione rachunki bankowe w celu gromadzenia i redystrybucji wpływów, o których mowa w ust. 1. Wpływy te, powiększone o dochody z oprocentowania rachunków bankowych i pomniejszone o opłaty

poniesione na egzekucję należności oraz o koszty obsługi rachunków bankowych, przekazuje się do dnia 15 następnego miesiąca na rachunki Narodowego Funduszu oraz wojewódzkich, powiatowych i gminnych funduszy.
4a. Zarząd województwa przed przekazaniem wpływów z kar na rachunek Narodowego Funduszu oraz wojewódzkich funduszy, o których mowa w ust. 4, pomniejsza je o 20%, a kwotę uzyskaną z tytułu pomniejszenia przekazuje Głównemu Inspektorowi Ochrony Środowiska z przeznaczeniem na cele, o których mowa w art. 18a ustawy z dnia 20 lipca 1991 r. o Państwowej Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz.U. Nr 77, poz. 335, z 1996 r. Nr 106, poz. 496 i z 1997 r. Nr 121, poz. 770).
5. Wpływy za składowanie odpadów stanowią w 50% dochód gminnego funduszu gminy i w 10% dochód powiatowego funduszu powiatu, na których obszarze składowane są te odpady. Dochodami gminnego funduszu jest także całość wpływów z tytułu kar i opłat z terenu danej gminy za usuwanie drzew lub krzewów. Z zastrzeżeniem ust. 7, dochodami gminnego funduszu jest 20%, a powiatowego funduszu 10% wpływów z opłat i kar za pozostałe rodzaje gospodarczego korzystania ze środowiska i dokonywania w nim zmian oraz szczególnego korzystanie z wód i urządzeń wodnych.
Sa. W przypadku gdy składowisko odpadów jest zlokalizowane na obszarze więcej niż jednej gminy, dochód, o którym mowa w ust. 5, podlega podziałowi proporcjonalnie do powierzchni zajmowanych przez składowisko na obszarze tych gmin.
Sb. Dochody gminnych funduszy gromadzone są na odrębnym rachunku bankowym.
6. Pozostałe środki, po dokonaniu podziału, o którym mowa w ust. 5, stanowią, z zastrzeżeniem ust. 7, w 28% dochód Narodowego Funduszu oraz w 72% dochód wojewódzkiego funduszu.
7. Wpływy z tytułu opłat i kar za zasolenie wód powierzchniowych przez kopalnie węgla kamiennego oraz z tytułu emisji tlenków azotu do powietrza - w całości stanowią dochód Narodowego Funduszu.
8. Wpływy Narodowego Funduszu z tytułu opłat i kar za zasolenie wód powierzchniowych przez kopalnie węgla kamiennego są przeznaczane na rozwiązanie problemu zasalania wód, a wpływy z tytułu opłat i kar za emisję do powietrza dwutlenku siarki oraz tlenków azotu - na ograniczenie emisji tych gazów i na wspomaganie produkcji urządzeń służących do tego celu.

**Art. 87c.**
Dochodami Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy mogą być także:
1) dochody z operacji finansowych, a w szczególności z tytułu posiadania udziałów przez Narodowy Fundusz i wojewódzkie fundusze w spółkach, z odsetek od udzielonych pożyczek na realizację zadań ochrony środowiska i gospodarki wodnej, z oprocentowania rachunków bankowych i lokat, z zysków ze sprzedaży i posiadania papierów wartościowych,
2) środki z tytułu emisji obligacji, zaciągania kredytów i zyski z przedsięwzięć realizowanych na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej wspólnie z innymi jednostkami organizacyjnymi,
3) inne wpłaty i środki z innych funduszy,
4) inne dochody określone przez Radę Ministrów.

**Art. 87d.**
1. Gminy i powiaty, w których dochody funduszy ochrony środowiska są większe niż 15-krotność średniej krajowej dochodów z roku poprzedniego przypadających na 1 mieszkańca, liczonej odpowiednio dla gmin i powiatów, przekazują nadwyżkę dochodów do właściwego funduszu wojewódzkiego.
2. Minister właściwy do spraw środowiska ogłasza w Monitorze Polskim średnią krajową dochodów gminnych i powiatowych funduszy, osiągniętą w roku poprzednim, w terminie do końca I kwartału roku następnego.
3. Gminy i powiaty dokonują wpłat, o których mowa w ust. 1, na rachunek odpowiedniego funduszu wojewódzkiego, w czterech ratach, w terminie do końca miesiąca od zakończenia kwartału. Od kwot nie wpłaconych w terminie nalicza się odsetki w wysokości ustalonej dla zaległości podatkowych.
4. Do nie wpłaconych w terminie kwot, o których mowa w ust. 3, stosuje się przepisy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

**Art. 88.**
Środki gminnych funduszy przeznacza się na:
1) edukację ekologiczną oraz propagowanie działań proekologicznych i zasady zrównoważonego rozwoju,
2) wspomaganie systemów kontrolno-pomiarowych stanu środowiska oraz systemów pomiarowych zużycia wody i ciepła,
3) realizowanie zadań modernizacyjnych i inwestycyjnych, służących ochronie środowiska i gospodarce wodnej,
4) urządzanie i utrzymywanie terenów zieleni, zadrzewień, zakrzewień oraz parków ustanowionych przez radę gminy,
5) realizację przedsięwzięć związanych z gospodarczym wykorzystaniem oraz składowaniem odpadów,
6) wspieranie działań zapobiegających powstawaniu zanieczyszczeń i odpadów, w szczególności zmierzających do wprowadzenia czystszej produkcji,
7) profilaktykę zdrowotną dzieci na obszarach szczególnej ochrony środowi-
ska, na ktorych występują przekroczenia norm zanieczyszczen srodowiska, w życie z dniem
<7a) działania prowadzone w gospodarstwach rolnych produkujących  z metodami ekologicznymi bezpośrednio oddziałujące na stan gleby, powietrza i wód oraz ochrony i poprawy różnorodności biologicznej.>
8) inne zadania służące ochronie środowiska wynikające z zasady zrównoważonego rozwoju w gminie, ustalone przez radę gminy.

dodany pkt 7a w art. 88 wchodzi w życie dniem 2.11.2001 (Dz.U. z 2001 r. Nr 38, poz. 452)

**Art. 88a.**
Środki wojewódzkich funduszy przeznacza się na wspomaganie działalności określonej w art. 88 pkt 1-8, a ponadto na

dofinansowywanie:
1) działań na rzecz ochrony przyrody i lasów oraz zadań związanych ze zwiększaniem lesistości kraju, <w tym pokrywanie kosztów planów zalesienia oraz kosztów sadzonek przekazanych w celu zalesienia gruntów rolnych, o których mowa w ustawie z dnia 8 czerwca 2001 r. o przeznaczeniu gruntów rolnych do zalesienia (Dz.U. Nr 73, poz. 764), >
2) działań polegających na zapobieganiu nadzwyczajnym zagrożeniom środowiska i na ich likwidacji,
3) badań naukowych i upowszechniania ich wyników oraz postępu technicznego w ochronie środowiska i gospodarce wodnej,
4) opracowań i wdrażania nowych technik i technologii, w szczególności dotyczących: ścieków, paliw i spalin, utylizacji odpadów, ograniczania hałasu, promieniowania oraz zużycia wody, z
5) innych zadań związanych ze zrównoważonym rozwojem, ochroną środowiska i gospodarką wodną, ustalonych w planach działalności wojewódzkich funduszy.

dodane wyrazy w pkt 1 w art. 88a wchodzą w życie z dniem 1.01.2002 r. (Dz.U. 2001 r. Nr 73, poz 764)

**Art. 88b.**
1. Środki Narodowego Funduszu przeznacza się na wspomaganie działalności w sferze ochrony środowiska i gospodarki wodnej, zgodnie z celami określonymi w art. 88 pkt 1-8 i art. 88a pkt 1-4, a ponadto polegającej na:
1) rozwoju przemysłu produkcji urządzeń mechanicznych i aparatury kontrolno-pomiarowej, służących ochronie środowiska i gospodarce wodnej,
2) rozwoju specjalistycznego potencjału wykonawczego służącego realizacji inwestycji w sferze ochrony środowiska i gospodarki wodnej,
3) rozwoju sieci stacji pomiarowych, laboratoriów i ośrodków przetwarzania informacji, służących badaniu jakości środowiska,
4) realizacji kompleksowych programów badawczych, rozwojowych i wdrożeniowych oraz programów edukacji ekologicznej,
5) wspomaganiu regionalnych i ponadregionalnych programów zrównoważonego rozwoju oraz ochrony środowiska,
6) realizacji innych zadań związanych z ochroną środowiska i gospodarką wodną, ustalonych w planie działalności Narodowego Funduszu.
2. Środki Narodowego Funduszu można przeznaczać na wspieranie projektów inwestycji, o których mowa w ust. 1, poza granicami kraju.

**Art. 88c.**
1. Narodowy Fundusz i wojewódzkie fundusze mogą przeznaczać posiadane środki na:
1) udzielanie oprocentowanych pożyczek, la) dopłaty do preferencyjnych kredytów i pożyczek,
2) przyznawanie dotacji, szczególnie w przypadku realizacji większych zadań o zasięgu przekraczaj ącym obszar jednego województwa,
3) zakładanie spółek mających siedzibę w kraju i za granicą oraz wnoszenie udziałów do spółek już działających,
4) emitowanie obligacji własnych oraz nabywanie obligacji i akcji jednostek gospodarczych,
5) zakup środków dewizowych,
6) wynagrodzenia i nagrody za działalność na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej, nie związaną z wykonywaniem obowiązków pracowników administracji rządowej i samorządowej. la. Przeznaczenie środków na finansowanie prac geologicznych wymaga zasięgnięcia opinii ministra właściwego do spraw środowiska, a na finansowanie potrzeb górnictwa - opinii Ministra Gospodarki oraz Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego.
2. Pożyczki, o których mowa w ust. 1 pkt 1, mogą być częściowo lub całkowicie umarzane pod warunkiem terminowego wykonania zadań i osiągnięcia planowanych efektów.
3. Narodowy Fundusz i wojewódzkie fundusze mogą dysponować rachunkami środków dewizowych.
4. Na wniosek wojewódzkiego funduszu ochrony środowiska, jeżeli jego środki własne zostały wyczerpane, Narodowy Fundusz może dofinansować działalność wojewódzkiego funduszu służącą realizacji zadań wynikających z priorytetów i polityki ekologicznej państwa.
5. Narodowy Fundusz może udzielać poręczeń spłaty kredytów oraz zwrotu środków przyznanych przez rządy państw i organizacje międzynarodowe, przeznaczonych na realizację zadań ochrony środowiska i gospodarki wodnej.
6. Narodowy Fundusz może przejąć zobowiązania ministra właściwego do spraw środowiska, jeżeli przyznanie środków przez rządy państw i organizacje międzynarodowe, zgodnie z ustaleniami umów międzynarodowych, jest uwamnkowane udzieleniem przez ministra właściwego do spraw środowiska gwarancji zwrotu wypłaconych kwot w całości lub w części, z przyczyn określonych w tych umowach.
7. Wnioskom o przyznanie pożyczek lub dotacji, których wartość jednostkowa przekracza 10 000 000 ECU, dotyczącym projektów lub inwestycji mających na celu założenie urządzeń lub instalacji służących jedynie ograniczeniu uciążliwości spowodowanych powstawaniem zanieczyszczeń lub odpadów - takich jak np. oczyszczalnie ścieków, elektrofiltry lub składowiska odpadów - towarzyszyć musi uzasadnienie zawierające analizę ewentualnych alternatywnych rozwiązań organizacyjnych, technicznych lub technologicznych mających na celu wyeliminowanie lub ograniczenie powstawania zanieczyszczeń i odpadów i wprowadzenie czystszej produkcji.

**Art. 88d.**
1. Organami Narodowego Funduszu jest Rada Nadzorcza i Zarząd.
2. Techniczno-organizacyjną obsługę Rady Nadzorczej i Zarządu sprawuje biuro Narodowego Funduszu.
3. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio do wojewódzkich funduszy.

**Art. 88e.**
1. Rada Nadzorcza Narodowego Funduszu liczy od 13 do 15 osób, a rady nadzorcze wojewódzkich funduszy od 7 do 9 osób.
2. Skład i strukturę Rady Nadzorczej Narodowego Funduszu ustala minister właściwy do spraw środowiska, uwzględniając w składzie Rady dwóch przedstawicieli strony samorządowej Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego oraz przedstawiciela pozarządowych organizacji ekologicznych wybranego spośród zgłoszonych przez nie kandydatów cieszących się poparciem największej liczby organizacji.
3. W przypadku niezgłoszenia przedstawicieli przez stronę samorządową Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego łub pozarządowe organizacje ekologiczne minister właściwy do spraw środowiska może delegować na ich miejsce swoich przedstawicieli.
4. Członków Rady Nadzorczej Narodowego Funduszu powołuje i odwołuje minister właściwy do spraw środowiska.
5. W skład rad nadzorczych wojewódzkich funduszy wchodzą:
1) przedstawiciel wojewody,
2) przedstawiciel właściwej komisji do spraw środowiska sejmiku województwa,
3) przewodniczący wojewódzkiej komisji ochrony przyrody,
4) przedstawiciel Narodowego Funduszu, wyznaczony przez Radę,
5) jeden lub dwaj eksperci z dziedziny ochrony środowiska i gospodarki wodnej wyznaczeni przez sejmik województwa,
6) dwóch przedstawicieli wyznaczonych przez sejmik województwa,
7) przedstawiciel pozarządowych organizacji ekologicznych wybrany spośród kandydatów zgłoszonych przez organizacje działające na terenie danego województwa i cieszących się poparciem największej ich liczby.
6. Członków rady nadzorczej wojewódzkiego funduszu, o których mowa w ust. 5, powołuje i odwołuje zarząd województwa.
7. Funkcji członka rady nadzorczej wojewódzkiego funduszu nie mogą pełnić wojewoda, wicewojewoda oraz członkowie zarządu województwa.
8. Do zadań Rady Nadzorczej Narodowego Funduszu i rad nadzorczych woj ewódzkich funduszy należy odpowiednio:
1) ustalanie kryteriów wyboru przedsięwzięć finansowanych ze środków Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy,
2) uchwalanie, w oparciu o politykę ekologiczną państwa, planów działalności wojewódzkich funduszy oraz zatwierdzanie list przedsięwzięć priorytetowych do 30 listopada każdego roku,
3) uchwalanie, w oparciu o politykę ekologiczną państwa i listy przedsięwzięć priorytetowych wojewódzkich funduszy, planu działalności i zatwierdzanie list priorytetowych przedsięwzięć Narodowego Funduszu, do dnia 31 stycznia każdego roku,
4) ustalanie zasad udzielania i umarzania pożyczek oraz udzielania dotacji,
5) zatwierdzanie wniosków zarządu w sprawach emisji obligacji własnych oraz nabywania obligacji i akcji jednostek gospodarczych, zaciągania kredytów i pożyczek, wnoszenia udziałów do spółek, a także zatwierdzanie wniosków o udzielenie pożyczek i dotacji, których wartość jednostkowa przekracza:
a) w przypadku pożyczki lub dotacji z Narodowego Funduszu - równowartość kwoty 300 000 ECU,
b) w przypadku pożyczki lub dotacji z wojewódzkiego funduszu - 0,5% dochodów uzyskanych przez ten fundusz w roku poprzednim,
6) zatwierdzanie rocznych sprawozdań zarządu z działalności i bilansu Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy,
7) ustalanie zasad wynagradzania członków Zarządu i pracowników biura Narodowego Funduszu oraz członków zarządów i pracowników biur woj ewódzkich funduszy,
8) kontrola działalności Zarządu Narodowego Funduszu i zarządów woj ewódzkich funduszy,
9) składanie w terminie do dnia 30 kwietnia każdego roku kalendarzowego sprawozdań:
a) z działalności Narodowego Funduszu - ministrowi właściwemu do spraw środowiska,
b) z działalności wojewódzkich funduszy - właściwemu zarządowi woj ewództwa.
9. Wynagrodzenie członków Rady Nadzorczej Narodowego Funduszu za udział w pracach Rady ustala minister właściwy do spraw środowiska, a wynagrodzenie członków rad nadzorczych wojewódzkich funduszy - właściwy zarząd woj ewództwa.

**Art. 88f.**
1. Zarząd stanowią prezes i jego zastępcy powoływani i odwoływani:
1) w Narodowym Funduszu - przez ministra właściwego do spraw środowiska, na wniosek Rady Nadzorczej Narodowego Funduszu,
2) w wojewódzkich funduszach - przez właściwy zarząd województwa na wniosek rady nadzorczej wojewódzkiego funduszu. la. Funkcji członka zarządu wojewódzkiego funduszu nie można łączyć z zatmdnieniem w administracji publicznej.
2. Prezes Zarządu reprezentuje Narodowy Fundusz na zewnątrz, dokonując wszystkich czynności prawnych w zakresie praw i obowiązków majątkowych Narodowego
Funduszu. Zasadę tę stosuje się odpowiednio do prezesów zarządów wojewódzkich funduszy.
2a. Do zadań Prezesa Narodowego Funduszu i odpowiednio prezesów funduszy wojewódzkich należy zatrudnianie pracowników biura Narodowego Funduszu i odpowiednio funduszy wojewódzkich. W odniesieniu do pracowników zatrudnianych na kierowniczych stanowiskach Prezes zasięga opinii Zarządu.
3. Do zadań Zarządu Narodowego Funduszu i zarządów wojewódzkich funduszy należy odpowiednio:
1) opracowywanie projektów planów działalności Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy, w tym projektów corocznych list przedsięwzięć priorytetowych,
2) dokonywanie wyboru przedsięwzięć do finansowania ze środków Narodowego
Funduszu i wojewódzkich funduszy,
3) gospodarowanie środkami Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy,
4) kontrolowanie wykorzystania pożyczek i dotacji przyznanych ze środków
Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy,
5) opracowywanie analiz i ocen ekologicznej efektywności funkcjonowania
Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy,
6) składanie Radzie Nadzorczej Narodowego Funduszu i radom nadzorczym wojewódzkich funduszy sprawozdań z działalności

Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy.
3a. Projekty planów działalności Narodowego Funduszu, o których mowa w ust. 3 pkt 1, podlegają uzgodnieniu z ministrem właściwym do spraw rozwoju regionalnego w trybie określonym w ustawie z dnia 12 maja 2000 r. o zasadach wspierania rozwoju regionalnego (Dz.U. Nr 48, poz. 550).
4. Do dokonywania czynności prawnych w zakresie praw i obowiązków majątkowych
Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy, oprócz prezesa zarządu, są upoważnione dwie osoby działające łącznie spośród:
1) pozostałych członków zarządów,
2) pełnomocników powołanych przez prezesa zarządu, działających w granicach ich umocowania.
Informacji o składzie Zarządu Narodowego Funduszu udziela minister właściwy do spraw środowiska, a o składzie zarządów wojewódzkich funduszy - właściwy zarząd województwa.
5. Dokonanie przez osoby wymienione w ust. 4 czynności prawnej w zakresie praw i obowiązków Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy bez zachowania trybu określonego w art. 88e ust. 8 pkt S nie powoduje nieważności tej czynności prawnej w stosunku do osób trzecich.

pkt 7w ust. 3 w art. 88f skreślony

**Art. 88g.**
1. Narodowy Fundusz i wojewódzkie fundusze tworzą fundusz statutowy i fundusz rezerwowy oraz mogą tworzyć inne fundusze.
2. Na fundusz statutowy składają się w szczególności wartość netto środków trwałych, wartości niematerialne i prawne oraz środki pieniężne zgromadzone z dochodów, o których mowa w art. 87b.
3. Fundusz rezerwowy tworzy się z części zysku netto.
4. Koszty działalności Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy pokrywane są z przychodów z operacji finansowych, a w szczególności z posiadania udziałów w innych jednostkach, z papierów wartościowych, z odsetek od pożyczek i należności, w tym także odsetek za zwłokę w zapłacie, z rozwiązania rezerw, otrzymania dyskonta, z zysków ze sprzedaży papierów wartościowych, z uzyskania dodatnich różnic kursowych oprocentowania lokat i rachunków bankowych.
5. Dochody z działalności Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy zwalnia się z podatku dochodowego.

**Art. 88h.**
1. Minister właściwy do spraw środowiska składa Radzie Ministrów, nie później niż do dnia 31 maja, coroczne informacje o działalności Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska.
2. Zarządy województw składają ministrowi właściwemu do spraw środowiska oraz sejmikowi województwa, nie później niż do dnia 30 kwietnia, coroczne informacje o działalności wojewódzkich funduszy.
3. Starostowie, wójtowie, burmistrzowie (prezydenci miast) co roku przedstawiają do zatwierdzenia radzie powiatu lub radzie gminy projekt zestawienia przychodów i wydatków odpowiednio powiatowego i gminnego funduszu.
4. Zarząd Narodowego Funduszu zamieszcza corocznie informacje z działalności Narodowego Funduszu w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski B”.
5. Zarządy wojewódzkich funduszy corocznie zamieszczają informacje o działalności tych funduszy w dziennikach urzędowych województw.
6. Starostowie, wójtowie, burmistrzowie (prezydenci miast) zatwierdzone zestawienie przychodów i wydatków odpowiednio powiatowego i gminnego funduszu podają do publicznej wiadomości w sposób zwyczajowo przyjęty w danej miejscowości.

**Art. 88i.**
1. Szczegółowe zasady, organizację i tryb działania organów Narodowego Funduszu określa statut Narodowego Funduszu.
2. Statut, o którym mowa w ust. 1, nadaje minister właściwy do spraw środowiska w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych w drodze rozporządzenia.
3. Szczegółowe zasady gospodarki finansowej Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska określa minister właściwy do spraw środowiska w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych w drodze rozporządzenia.
4. Szczegółowe zasady, organizację i tryb działania wojewódzkiego funduszu określa statut nadany przez zarząd województwa po uzgodnieniu z ministrem właściwym do spraw środowiska.

**Art. 88j.**
Środki powiatowych funduszy przeznacza się na realizację przedsięwzięć związanych ze składowaniem i unieszkodliwianiem odpadów, w tym współfinansowanie inwestycji ekologicznych o charakterze ponadgminnym.

**Dział VI**
**Organizacja ochrony środowiska**

**Rozdział 1**
**Organy ochrony środowiska**

**Art. 89.**
1. Właściwi ministrowie zapewnią warunki niezbędne do realizacji przepisów o ochronie środowiska przez podległe im oraz nadzorowane jednostki organizacyjne.

ust. 2 w art. 89 skreślony

**Art 90.**
1. Organy administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego zapewniają warunki niezbędne do realizacji zasady zrównoważonego rozwoju oraz przestrzegania przepisów o ochronie środowiska na terenie objętym właściwością tych organów przez podległe im i nadzorowane przez nie jednostki organizacyjne.
2. Rada Ministrów określa politykę ekologiczną państwa zgodną z zasadą zrównoważonego rozwoju.
3. Minister właściwy do spraw środowiska, sejmiki województw oraz rady powiatów i gmin opracowują programy zrównoważonego rozwoju oraz ochrony środowiska wynikające z polityki ekologicznej państwa.
4. Częścią programów, o których mowa w ust. 3, są krajowe, wojewódzkie i samorządowe listy przedsięwzięć priorytetowych.

**Art. 91.**
1. Organy administracji rządowej i organy jednostek samorządu terytorialnego sprawują kontrolę przestrzegania i stosowania przepisów o ochronie środowiska w zakresie objętym właściwością tych organów.
3. Kontrolujący, wykonując kontrolejest uprawniony do:
1) wstępu wraz z rzeczoznawcami i niezbędnym sprzętem przez całą dobę na teren niemchomości, obiektu lub ich części, na których prowadzona jest działalność gospodarcza, a w godzinach od 6 do 22 na pozostały teren,
2) przeprowadzania badań łub wykonywania innych niezbędnych czynności kontrolnych,
3) żądania pisemnych lub ustnych informacji oraz wzywania i przesłuchiwania osób w zakresie niezbędnym do ustalenia stanu faktycznego,
4) żądania okazania dokumentów i udostępnienia wszelkich danych mających związek z problematyką kontroli.
4. Wójt, burmistrz (prezydent miasta), starosta lub osoba upoważniona przez niego - uprawniony jest do występowania w charakterze oskarżyciela publicznego w sprawach o wykroczenia przeciw przepisom o ochronie środowiska.
5. Wójt, burmistrz (prezydent miasta) bądź starosta występują do wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska o podjęcie odpowiednich działań, jeżeli powstaje podejrzenie, co do naruszenia przez kontrolowany podmiot przepisów o ochronie Środowiska, wynikających z przepisu art.13 ustawy z dnia 20 lipca 1991 r. o Państwowej Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz.U. Nr 77, poz. 335, z 1996 r. Nr 106, poz. 496, z 1997 r. Nr 121, poz. 770, Nr 133, poz. 885 i Nr 141, poz.943).
6. Kierownik kontrolowanej jednostki organizacyjnej oraz kontrolowana osoba fizyczna, z zachowaniem przepisów o tajemnicy państwowej i służbowej oraz zakwaterowaniu sił zbrojnych, obowiązani są umożliwić przeprowadzanie kontroli, a w szczególności umożliwić dokonanie czynności, o których mowa w ust. 3.

ust. 2 w art. 91 skreślony

**Art. 91a.**
1. Z czynności kontrolnych kontrolujący sporządza protokół, którego jeden egzemplarz doręcza kierownikowi kontrolowanej jednostki organizacyjnej lub kontrolowanej osobie fizycznej.
2. Protokół podpisują kontrolujący i kierownik kontrolowanej jednostki organizacyjnej lub kontrolowana osoba fizyczna, który może wnieść do protokołu zastrzeżenia i uwagi wraz z uzasadnieniem.
3. W razie odmowy podpisania protokołu przez kierownika kontrolowanej jednostki organizacyjnej lub kontrolowaną osobę fizyczną, kontrolujący czyni o tym wzmiankę w protokole, a odmawiający podpisu może w terminie siedmiu dni przedstawić swoje stanowisko na piśmie zarządowi gminy (powiatu).

**Art. 92.**
1. Minister właściwy do spraw środowiska koordynuje działalność organów administracji państwowej, organizacji spółdzielczych i społecznych w dziedzinie ochrony środowiska oraz sprawuje kontrolę przestrzegania i stosowania przepisów ustawy, udziela wyjaśnień w sprawie ich właściwego stosowania, a także ocenia stan środowiska i zachodzące w nim zmiany.
2. Rada Ministrów w drodze rozporządzenia określi szczegółowe zasady i tryb wykonywani koordynacji, o której mowa w ust. 1.

**Art. 93.**
Ministrowie wydają, należące do ich właściwości, przepisy dotyczące ochrony środowiska w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw środowiska.

**art. 94-96 skreślone**

**Art. 97.**

1. Tworzy się Państwową Radę Ochrony Środowiska jako organ doradczy i opiniodawczy ministra właściwego do spraw środowiska w sprawach ochrony środowiska.
2. Do zakresu działania Państwowej Rady Ochrony Środowiska należy przygotowywanie dla ministra właściwego do spraw środowiska opinii w sprawach ochrony środowiska oraz przedstawianie temu organowi propozycji i wniosków zmierzających do tworzenia warunków ochrony środowiska oraz do zachowania lub poprawy jego stanu.
3. Przewodniczącego Państwowej Rady Ochrony Środowiska i jej członków powołuje i odwołuje minister właściwy do spraw środowiska.
4. Minister właściwy do spraw środowiska w drodze rozporządzenia określi organizację, szczegółowe zasady i zakres działania Państwowej Rady Ochrony Środowiska.

**Art. 98.**
Rada Ministrów w drodze rozporządzenia określi zasady współdziałania w zakresie ochrony środowiska organów administracji rządowej i organów jednostek samorządu terytorialnego z innymi organami i jednostkami organizacyjnymi.

**Rozdział 2**
**Udział samorządu mieszkańców miast i wsi, samorządu pracowniczego oraz związków zawodowych i innych organizacji społecznych w tworzeniu warunków ochrony środowiska**

**Art. 99.**
1. Jednostki pomocnicze samorządu terytorialnego, samorząd pracowniczy, jednostki ochotniczych straży pożarnych, związki zawodowe i inne organizacje społeczne, których statutowym celem jest ochrona środowiska, mogą podejmować działalność sprzyjającą ochronie środowiska i zmierzającą do urzeczywistnienia prawa obywateli do korzystania z jego wartości, polegającą w szczególności na:
1) kształtowaniu właściwego stosunku do środowiska, szerzeniu zrozumienia celów ochrony środowiska oraz propagowaniu spraw ochrony środowiska i poczynań zmierzających do zapewnienia tej ochrony,
2) inicjowaniu i podejmowaniu społecznych działań dotyczących ochrony środowiska,
3) inicjowaniu i podejmowaniu działań dotyczących właściwego stosunku do zwierząt i innych składników przyrody żywej,
4) zgłaszaniu wniosków mających na celu ochronę środowiska w działalności inwestycyjnej i eksploatacyjnej oraz zmierzających do poprawy jego stanu,
5) współdziałaniu z jednostkami organizacyjnymi w opracowaniu i realizacji programów i planów działania zmierzających do poprawy stanu środowiska,
6) zwiększaniu społecznego wpływu na działalność jednostek organizacyjnych w celu zapewnienia optymalnej efektywności poczynań na rzecz ochrony środowiska,
7) organizowaniu spotkań mających na celu rozszerzenie zainteresowania problematyką zrównoważonego rozwoju,
8) wykonywaniu innych uprawnień przewidzianych w ustawie.
2. Jednostkom pomocniczym samorządu terytorialnego oraz związkom zawodowym i innym organizacjom społecznym może być powierzone sprawowanie funkcji społecznych organów ochrony środowiska, wykonywanej we współdziałaniu z terenowymi organami administracji państwowej i Państwową słone spekcją Ochrony Środowiska.
4. Samorządy pracownicze i związki zawodowe mogą powoływać zakładowe komisje ochrony środowiska oraz społecznych inspektorów ochrony środowiska w celu organizowania i przeprowadzania społecznej kontroli ochrony środowiska przez zakłady pracy.

ust. 3 w art. 99 skreślone

**Art. 99a.**
1. Rada gminy może utworzyc Społeczną Straż Ochrony Srodowiska.
2. Członków Społecznej Straży Ochrony Środowiska powołuje i odwołuje rada gminy spośród przedstawicieli organizacji społecznych zainteresowanych ochroną środowiska oraz obywateli zainteresowanych podjęciem aktywnego działania na rzecz środowiska.
3. Zadaniem Społecznej Straży Ochrony Środowiska jest współdziałanie z Państwową
Inspekcją Ochrony Środowiska oraz z organami administracji rządowej i organami gminy w zakresie kontroli przestrzegania i stosowania przepisów o ochronie środowiska.
4. Społeczna Straż Ochrony Środowiska działa na podstawie regulaminu uchwalonego przez radę gminy.

**Art. 100.**
Organizacje, o których mowa w art. 99 ust. 1 i art. 99a, mogą występować do właściwych organów administracji publicznej o zastosowanie środków zmierzających do usunięcia zagrożenia środowiska, jak też występować do sądu z roszczeniem o zaniechanie naruszania środowiska na określonym terenie i przywrócenie stanu poprzedniego lub naprawienie zaistniałych w związku z tym szkód oraz o zakazanie lub ograniczenie działalności zagrażaj ącej środowisku.

ust. 2-5 w art. 100 skreślone

**Art. 101.**
Organy administracji rządowej i organy jednostek samorządu terytorialnego udzielają pomocy organizacjom społecznym w ich działalności w dziedzinie ochrony środowiska.

**Art. 102.**
Organy gminy mogą powierzać jednostkom organizacyjnym łub osobom fizycznym, na ich wniosek lub za ich zgodą, funkcje społecznych opiekunów środowiska, określając każdorazowo przedmiot i zakres powierzonych im zadań.

**Art. 103.**
Rada Ministrów w drodze rozporządzenia może określić:
1) zasady współdziałania organów administracji państwowej ze związkami zawodowymi i innymi organizacjami społecznymi w sprawach ochrony środowiska,
2) zasady sprawowania funkcji społecznych organów ochrony środowiska przez związki zawodowe i inne organizacje społeczne,
3) zasady powierzania oraz sposób pełnienia funkcji społecznych opiekunów środowiska.

**Rozdział 3**
**Nadzwyczajne zagrożenie środowiska**

**Art. 104.**
1. W razie nadzwyczajnego stanu zagrożenia środowiska wojewoda, poprzez Komendanta Wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej i wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska, w porozumieniu z marszałkiem województwa, podejmie działania i zastosuje środki niezbędne do usunięcia zagrożenia i jego skutków, określając w szczególności związane z tym obowiązki organów administracji rządowej, organów jednostek samorządu terytorialnego i jednostek organizacyjnych.
2. Przez nadzwyczajne zagrożenie środowiska rozumie się zagrożenie spowodowane gwałtownym zdarzeniem, nie będącym klęską żywiołową, które może wywołać znaczne zniszczenie środowiska lub pogorszenie jego stanu, stwarzające powszechne niebezpieczeństwo dla ludzi i środowiska.

**Art. 105.**
1. Jednostki organizacyjne i osoby fizyczne są obowiązane bezzwłocznie zawiadomić terenowy organ administracji rządowej i organ gminy lub najbliższy organ Policji o wystąpieniu nadzwyczajnego zagrożenia środowiska.
2. Terenowe organy administracji rządowej i organy jednostek samorządu terytorialnego, na zasadach określonych w przepisach o świadczeniach w celu zwalczania klęsk żywiołowych, mogą wprowadzić obowiązek świadczeń osobistych i rzeczowych dla celów zorganizowanej akcji społecznej na rzecz ochrony nadzwyczajni zagrożonego środowiska.
3. Jeżeli nadzwyczajne zagrożenie środowiska swoim zasięgiem przekracza granice jednego województwa lub zagrożenie to może spowodować szczególnie poważne skutki dla ludzi łub środowiska albo dla gospodarki narodowej, działania i środki niezbędne do usunięcia zagrożenia i jego skutków podejmuje minister właściwy do spraw administracji publicznej w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami; w takim wypadku Ministrowi temu przysługują uprawnienia, o którychmowawust.2iwart. lO4ust. 1.

**Art. 105a.**
1. W celu przeciwdziałania nadzwyczajnym zagrożeniom środowiska wójt, burmistrz albo prezydent miasta, na którego terenie znajduje się instalacja mogąca spowodować nadzwyczajne zagrożenie środowiska, obowiązani są do sporządzenia planu operacyjno-ratowniczego na wypadek wystąpienia takiego zagrożenia poza terenem, do którego jednostka organizacyjna eksploatująca tę instalację posiada tytuł prawny.
2. Jeśli nadzwyczajne zagrożenie swoim zasięgiem może przekraczać granice jednej gminy, plan operacyjno-ratowniczy, o którym mowa w ust. 1, sporządza wojewoda na wniosek wójta, burmistrza albo prezydenta miasta lub wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska, a jeśli zagrożenie wykracza poza teren woj ewództwa - Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej na wniosek woj ewody lub Głównego Inspektora Ochrony Środowiska.
3. Jednostka organizacyjna, o której mowa w ust. 1, obowiązana jest do przedstawienia organom, o których mowa w ust. 1 i 2, dokumentacji umożliwiającej sporządzenie planów operacyjno-ratowniczych.
4. Koszty sporządzenia planu, o którym mowa w ust. i, i dokumentacji, o której mowa w ust. 3, ponosi jednostka organizacyjna, której działalność stwarza możliwość wystąpienia nadzwyczajnego zagrożenia środowiska.
5. Minister Gospodarki, w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych i Administracji, ministrem właściwym do spraw środowiska oraz Ministrem Obrony Narodowej, określi, w drodze rozporządzenia, wymagania, jakim powinien odpowiadać plan operacyjno-ratowniczy sporządzony na wypadek wystąpienia nadzwyczajnego zagrożenia poza teren, do którego jednostka organizacyjna eksploatuj ąca instalację mogącą spowodować nadzwyczajne zagrożenie środowiska posiada tytuł prawny.

**Art. 105b.**
1. Użytkownicy instalacji mogących spowodować nadzwyczajne zagrożenie środowiska są obowiązani do przeprowadzania ich okresowych kontroli, weryfikowania wyników raportu bezpieczeństwa, o którym mowa w ust. 4, oraz sporządzenia i

okresowego weryfikowania planu operacyjno-ratowniczego podejmowanych na własnym terenie działań na wypadek nadzwyczajnych zagrożeń.
2. Plan operacyjno-ratowniczy, o którym mowa w ust. 1, uzgadnia się z wójtem, burmistrzem albo prezydentem miasta, na którego terenie znajduje się instalacja mogąca spowodować nadzwyczajne zagrożenie środowiska, oraz z właściwą komendą rejonową Państwowej Straży Pożarnej.
3. Minister Gospodarki, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw środowiska,
Ministrem Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Ministrem Obrony
Narodowej, określi, w drodze rozporządzenia, wymagania, jakim powinien odpowiadać plan operacyjno-ratowniczy podejmowanych na własnym terenie działań na wypadek nadzwyczajnych zagrożeń, oraz szczegółowe zasady jego weryfikacji.

4. Inwestor i użytkownik instalacji mogącej spowodować nadzwyczajne zagrożenie środowiska są obowiązani, przed oddaniem jej do eksploatacji, do sporządzenia raportu bezpieczeństwa.
5. Minister Gospodarki, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw środowiska,
Ministrem Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Ministrem Obrony
Narodowej, określi, w drodze rozporządzenia, wymagania, jakim powinien odpowiadać raport bezpieczeństwa, oraz szczegółowe zasady jego weryfikacji.

**Dział VII**
**Przepisy karne i kary pieniężne za naruszenie wymagań ochrony środowiska**

**Art. 106.**
1. Kto wbrew przepisom i ciążącemu na nim obowiązkowi:
1) nie przeprowadza wymaganych pomiarów (art. 28 ust. 2 i art. 62),
2) przy przygotowywaniu i wykonywaniu robót ziemnych, zmieniających stosunki wodne, nie stosuje środków niezbędnych do zachowania równowagi przyrodniczej (art. 20 ust. 1) albo namsza warunki prowadzenia robót, o których mowa w art. 20 ust. 2,

3) nie przestrzega zakazów wprowadzonych na podstawie art. 32 albo narusza obowiązujące zasady postępowania ustalone w akcie o uznaniu określonego terenu za park wiejski (art. 47) bądź też narusza zakaz pogarszania warunków korzystania ze środowiska (art. 73),
4) niszczy roślinność służącą wiązaniu gleby albo rośliny lub zwierzęta przyczyniające się do oczyszczania środowiska (art. 37), stosuje środki chemiczne, wykonuje roboty ziemne lub korzysta ze sprzętu mechanicznego albo urządzeń technicznych w sposób powodujący uszkodzenie drzew (art. 44),
6) nie przestrzega obowiązków związanych z zapewnieniem ochrony przed promieniowaniem szkodliwym dla ludzi 1 srodowiska (art. 59-62),
7) nie uwzględnia wymagań ochrony środowiska w projektowanych, konstruowanych lub wytwarzanych maszynach i innych urządzeniach technicznych (art. 74 ust. 1), kieruje do produkcji i obrotu maszyny lub inne urządzenia techniczne bez poddania ich wymaganej ocenie co do zgodności z wymaganiami ochrony środowiska (art. 74 ust. 2 i 3), nie wyposaża maszyny lub innego urządzenia technicznego w zabezpieczenia chroniące środowisko albo nie przeprowadza wymaganych okresowych kontroli (art. 75 ust. 2 i 4), podlega karze aresztu, ograniczenia wolności, grzywny albo karze nagany.
2. Jeżeli działania lub zaniechania określone w ust. 1 spowodowały niebezpieczeństwo znacznego pogorszenia warunków korzystania ze środowiska lub powstania innych szkodliwych dla tego środowiska następstw, sprawca podlega karze pozbawienia wolności do roku, ograniczenia wolności albo grzywny.

pkt 5 w ust. 1 w art. 106 skreślony

**Art. 106a.**
Kto wbrew przepisom i ciążącemu na nim obowiązkowi utrudnia lub uniemożliwia
Głównemu Inspektorowi Ochrony Środowiska, wojewódzkim inspektorom ochrony środowiska oraz upoważnionym przez nich pracownikom Inspekcji Ochrony Środowiska przeprowadzenie kontroli, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności, grzywny albo karze nagany.

**art. 108a skreślony**

**Art. 109.**
1. Kto narusza przepisy o obowiązku ochrony gruntów rolnych wysokiej jakości i gruntów leśnych albo nie dokłada należytej staranności w zapewnieniu oszczędnego wykorzystywania gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze lub nieleśne albo nie dokonuje wymaganej rekultywacji takich gruntów, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.
2. Kto przejmuje grunt rolny lub leśny na cele nierolnicze lub nieleśne bez zgody właściwego organu, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

**Art. 110.**

1. Za naruszanie przez jednostki organizacyjne wymagań ochrony środowiska, polegające na:
1) przekroczeniu co do rodzaju lub ilości substancji dopuszczalnych do wprowadzenia do powietrza, określonych decyzją właściwego organu,
2) przekroczeniu dopuszczalnego poziomu hałasu, określonego decyzją właściwego organu, wojewódzki inspektor ochrony srodowiska wymierza 1 pobiera karę pieniężną. lb. Za naruszanie przez jednostki organizacyjne lub osoby fizyczne wymagań ochrony środowiska, polegające na:
1) zniszczeniu terenów zieleni lub drzew i krzewów, powodowanym niewłaściwym wykonywaniem robót ziemnych lub wykorzystaniem sprzętu mechanicznego albo urządzeń technicznych oraz zastosowaniem środków chemicznych w sposób szkodliwy dla roślinności,
2) usuwaniu drzew i krzewów bez wymaganego zezwolenia - karę pieniężną wymierza wójt, burmistrz albo prezydent miasta.
2. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, określi wysokość, warunki i tryb nakładania kar pieniężnych, o których mowa w ust. 1 i ib, uwzględniając rodzaj i ilość substancji wprowadzanych do powietrza z naruszeniem przepisów, czas trwania tych przekroczeń, przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu w odniesieni do pory dnia i pory nocy, a także gatunki i odmiany drzew oraz krzewów usuwanych bez zezwolenia.
2a. Rada Ministrów może określić, w drodze rozporządzenia, współczynniki różnicując wysokość kar wymierzanych za nieprzestrzeganie wymagań ochrony środowiska.
3a. Kary ustalane na podstawie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów, o których mowa w ust. 2, nie uiszczone w wyznaczonym terminie, podlegają z odsetkami za zwłokę przymusowemu ściągnięciu w trybie określonym w przepisach o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.
3b. Wymierzone, a nie pobrane kary nie są objęte postępowaniem układowym.
4. W jednostkach gospodarki uspołecznionej, działających według zasad rozrachunku gospodarczego, kary pieniężne, o których mowa w ust. 1 i ib, obciążają wyniki ekonomiczne jednostki.

ust. la i 1c w art. 110 skreślone

**Art. 110a.**
1. Nie można wydać decyzji w sprawie wymierzenia kary, o której mowa w art. 110 ust. 1 i ib, jeżeli od dnia, w którym stwierdzono naruszenie wymagań ochrony środowiska, upłynęło 5 lat.
2. Wymierzonej kary nie pobiera się po upływie 5 lat od dnia, w którym decyzja ustalająca jej wysokość stała się ostateczna, lub, w razie odroczenia terminu płatności kary, po upływie 5 lat od upływu okresu odroczenia.
3. W razie rozłożenia kary na raty, bieg terminu, o którym mowa w ust. 2, rozpoczyna się od dnia płatności ostatniej raty.

**Art. 110b.**
1. Termin płatności kary łącznej wynosi 14 dni od dnia, w którym decyzja ustalająca jej wysokość stała się ostateczna.
2. W razie nieterminowego uiszczenia kary, są pobierane odsetki za zwłokę w wysokości odsetek pobieranych za nieterminowe regulowanie zobowiązań podatkowych.

**Art. 110c.**
1. Termin płatności kar wymierzonych na podstawie art. 110 ust. 1, na wniosek ukaranej jednostki organizacyjnej, może być odroczony lub kara może być rozłożona na raty na okres nie dłuższy niż S lat.
2. Decyzja o odroczeniu terminu płatności może być podjęta w razie stwierdzenia, że ukarana jednostka organizacyjna realizuje terminowo inwestycje, a ich wykonanie oraz oddanie do użytku w okresie nie dłuższym niż S lat zapewni usunięcie przyczyn wymierzenia tej kary.
3. Decyzja o rozłożeniu kary na raty może być podjęta w razie stwierdzenia, że zapłata w całości wymierzonej kary, w terminie określonym w art. liOb ust. 1, znacznie ograniczy lub uniemożliwi dalsze prowadzenie działalności gospodarczej, a w szczególności kontynuację przedsięwzięć, których wykonanie zapewni usunięcie przyczyn wymierzenia tej kary.
4. Decyzje w sprawach określonych w ust. 2 i 3 podejmuje wojewódzki inspektor ochrony środowiska.
5. Wniosek o odroczenie terminu płatności lub rozłożenie kary na raty może być złożony w ciągu 14 dni od dnia, w którym decyzja o wymierzeniu kary stała się ostateczna.
6. Karę, której termin płatności został odroczony, podwyższa się o 50% i pobiera niezwłocznie po upływie okresu odroczenia, jeżeli inwestycje, o których mowa w ust. 2, nie zostały wykonane i oddane do użytku w tym okresie.
6a. Przepis ust. 6 może być zastosowany odpowiednio w przypadku stwierdzenia przez wojewódzkich inspektorów, że inwestycja nie jest realizowana zgodnie z ustalonym harmonogramem.
7. Karę, której termin płatności został odroczony, zmniejsza się o kwotę środków własnych wydatkowanych na zrealizowane inwestycje, o których mowa w ust. 2.

**Dział VIII**
**Przepisy przejściowe i końcowe**

**Art. 111.**
1. W razie zbiegu przepisów ustawy oraz innych przepisów o ochronie środowiska, obowiązujących w dniu wejścia w życie ustawy, stosuje się przepisy ustawy.

2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się do odpowiedzialności za wykroczenia i odpowiedzialności karnej przewidzianej w art. 106-109.

**Art. 112.**
1. Właściwe terenowe organy administracji państwowej, w okresie dwóch lat od wejścia w życie ustawy, spowodują dostosowanie obowiązujących planów zagospodarowania przestrzennego do przepisów ustawy.
2. Przewidziane w prawie budowlanym decyzje administracyjne w sprawie ustalenia miejsca i warunków realizacji inwestycji budowlanych, zatwierdzenia planów realizacyjnych oraz pozwolenia na budowę, wydane przed dniem wejścia w życie ustawy, a dotyczące inwestycji, do których realizacji nie przystąpiono, mogą być w uzasadnionych wypadkach uzupełnione przez właściwe w tych sprawach terenowe organy administracji państwowej wamnkami i wymaganiami wynikającymi z ustawy.

**Art. 113.**
1. Jednostki organizacyjne oraz osoby fizyczne prowadzące działalność powodującą zanieczyszczenie powietrza, dla których do dnia wejścia w życie ustawy nie zostały ustalone rodzaje i ilości substancji dopuszczalnych do wprowadzania do powietrza, są obowiązane w okresie jednego roku od wejścia w życie ustawy przedłożyć właściwym terenowym organom administracji państwowej stopnia wojewódzkiego określone przez nich dane i materiały niezbędne do wydania decyzji ustalających rodzaje i ilości substancji dopuszczalnych do wprowadzenia do powietrza.
2. Terenowe organy administracji państwowej stopnia wojewódzkiego wydając de- kompetencja wojewody cyzje, o ktorych mowa w ust. 1, mogą przewidzieć w nich odstępstwa od przepisów, ustalone na okres niezbędny do wykonania odpowiednich urządzeń chroniących powietrze przed zanieczyszczeniem. Okres ten nie może być dłuższy niż pięć lat.

kompetencja wojewody

**art. 113a pominięty - tekst w obwieszczeniu**

**Art. 114.**
1 Jednostki organizacyjne oraz osoby fizyczne eksploatujące urządzenia powodujące hałas lub wibracje przekraczające dopuszczalne ich natężenie zastosują, w okresie dwóch lat od wejścia w życie ustawy, dostępne środki eliminujące albo kompetencja ograniczające hałas lub wibracje do dopuszczalnego poziomu. W uzasadnionych nów gminy wypadkach terenowy organ administracji państwowej stopnia podstawowego termin ten może przedłużyć.
2. Właściwi ministrowie zapewnią wprowadzenie odpowiednich zmian w konstrukcji lub zasadach działania urządzeń, w których, w celu ograniczenia hałasu lub wibracji do dopuszczalnego poziomu, wprowadzenie takich zmian jest niezbędne.
3. Zmiany w konstrukcji lub zasadach działania urządzeń, o których mowa w ust. 2, powinny być wprowadzone w okresie ustalonym w ust. 1. Przedłużenie tego okresu dla określonego rodzaju urządzenia może nastąpić za zgodą ministra właściwego do spraw środowiska, wyrażoną na wniosek właściwego ministra.

kompetencja organu gminy

**Art. 115.**
Minister właściwy do spraw środowiska przedstawia Sejmowi Rzeczypospolitej Pol- skiej co trzy lata informację o realizacji ustawy.

**art. 116 pominięty tekst w obwieszczeniu**

**Art. 116a.**
1. Ilekroć w przepisach ustawy jest mowa o staroście należy przez to także rozumieć przewodniczącego zarządu miasta w miastach na prawach powiatu.
2. Przepisy ustawy dotyczące powiatów stosuje się odpowiednio do miast na prawach powiatów.

**Art. 117.**
Tracą moc:
1) ustawa z dnia 4 kwietnia 1950 r. o nadzorze państwowym nad ogrodami zoologicznymi (Dz.U. Nr 17, poz. 142),
2) ustawa z dnia 22 kwietnia 1959 r. o utrzymaniu czystości i porządku w miastach i osiedlach (Dz.U. z 1959 r. Nr 27, poz. 167, z 1961 r. Nr 5, poz. 33, z  1962 r. Nr 34, poz. 158, z 1971 r. Nr 12, poz. 115 i z 1974 r. Nr 38, poz.  230),
3) ustawa z dnia 21 kwietnia 1966 r. o ochronie powietrza atmosferycznego przed zanieczyszczaniem (Dz.U. Nr 14, poz. 87).

**Art. 118.**
Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 września 1980 r.